

SLOVENSKI JADRAN

LETO I., ŠTEV. 11

Koper, petek 14. marca 1952

POSAMEZNA ŠTEVILKA 10 DIN

Danilo Petrinja:

PARTIJA V BORBI za socialistično preobrazbo vasi

(Iz izkušenj dela partijskih organizacij postojnskega okraja)

Cetrty plenem CK KPS Postojna je 1. marca obravnaval uprašanje izvajanja nalog, ki jih je za nadaljnjo preobrazbo vasi komunistom nakazal v posebnem pismu CK KPJ. Plenum je analiziral stanje po nekaterih ukrepih v zvezi z nalogami, o katerih govori omenjeno pismo. Njegovo vsebino smo že obravnavali na tretjem plenumu našega okraja, seznanili pa so se z njo občinski komiteji, osnovne partijske in množične organizacije ter tudi vse zadrage.

Dejstva govore, da se stanje po naših vaseh tudi po tem ni mnogo spremenilo, da so se zlasti še komunisti po vaseh malo naučili iz pisma in da se odnos večine partijskih organizacij do uprašanja zadrugištva v bistvu ni menjal. Naloga komunistov je prvenstveno, da čisto lajo na tem in da iz osnove spremenijo svoj odnos do kmečkega uprašanja in do zadrugištva ter da preidejo v ofenzivo za nadaljnjo socialistično preobrazbo naše vasi.

Glede utrjevanja smo že dosegli določene uspehe zlasti pri KDZ. Tako je zlomljen odpor hujšakačev za izstopanje iz njih, ekonomsko so se utrdile, pripravljajo arondacijo, uvajajo gospodarski račun. Tudi splošne kmetijske zadrage se razvijajo, tako da ima vsaka poleg trgovine še razne odseke. Tako imamo pri 29 SKZ našega okraja 29 živinorejskih odsekov, 5 ekonomij, 20 kreditnih odsekov, 13 mesnic, 13 gostiln, 1 drevesnico, 1 kino itd. Čeprav ti odseki niso aktivni, kakor bi bilo želeli, so to vendarle dejstva, ki brez dvoma govore o preokretu v poslovanju SKZ, ki so prenesle svoje delovanje iz zgolj trgovskega poslovanja na proizvodnjo. Pri oceni celotnega uprašanja pa so to le skromni uspehi in z njimi se ne moremo zadovoljiti. Naloga, ki o njih govori pismo CK KPJ, smo reševali bolj administrativno; Partija na vasi pa ni zavzela dovolj jasnega in odločnega stališča in ni pritegnila k izpolnjevanju teh nalog vse ljudske množice. Partijske organizacije niso dovolj aktivno posegle v borbo za nadaljnji razvoj KDZ in SKZ v svojih krajih in uspehi so bili doseženi v glavnem po upravnih linijah ob pomoči posameznih komunistov; Partija in Fronta kot celota pa nista zainteresirali za to uprašanje širokih ljudskih množic in zato nismo uspeli ustvariti javnega mnenja, ki bi nam pomagalo reševati ta uprašanja. Tudi delavci po podjetjih našega okraja niso dovolj doprinesli k izvrševanju teh nalog s svojo razredno zavestjo in revolucionarnostjo, čeprav jih 70% stanuje na vasi, kjer se bije bitka za zadrugo. Pri tem so partijske organizacije v tovarnah in podjetjih premalo mislile na pomoč, ki jo mora dajati delavstvo partijskim organizacijam na vasi in zadrugištvu.

Ob taki situaciji kmet kot individualni proizvajalec ne dobi dovolj jasne perspektive za razvoj zadrugištva in se trdo oklepa zastarelih oblik kmetijskega individualnega gospodarjenja.

Kmet pa bo svoj odnos do zadrugištva spremenil šele tedaj, ko bo ob podpori partijskih delavcev sam uvidel, da je v zadrugi edini izhod iz njegovega sedanjega tlačanskega garanja na malem koščku zemlje, ki malo donša, terja pa ogromno truda in znoja. Ko bo izprevidel, da ima v zadrugi boljše življenjske pogoje, da je v njej neprimerno povečana kmetijska proizvodnja, od česar ima korist ne samo zadruga in njeni člani, marveč vsa naša socialistična skupnost, bo svoje dosedanje gledanje opustil in se bo vključil v zadrugo. Pri tem procesu moramo voditi računa tudi o pravilni davčni politiki in doslednem izterjevanju davkov, pobijati težnjo dvigovanja cen kmetijskim pridelkom, kar je predvsem v škodo malega kmeta in delavca, in s tem v zvezi pospeševati diferenciacijo in onemogočati vsak špekulantski poskus.

Poleg teh in še drugih činiteljev ima še prav posebno vlogo in vpliv socialistični sektor na vasi, ki pa še ne predstavlja take privlačne sile, da bi kmeta že sam po sebi pritegnil v zadrugo. Naše KDZ so sicer napravile velik korak naprej v svojem razvoju, niso pa pokazale tako močnega napredka in prednosti pred individualnim načinom gospodarjenja, da bi kmeta prepričale o boljšem načinu kolektivnega obdelovanja zemlje. Razen tega imamo v naših KDZ še celo vrsto neurejenih uprašanj, kot je to sistem nagrajevanja, uprašanje notranje demokracije itd. Ko bodo odpravljene vse te pomanjkljivosti, bodo KDZ imele odločilno vlogo v borbi za socialistično preobrazbo naše vasi. Kmet se bo pri njih lahko na lastne oči uveril o vseh njenih prednostih.

Naša osnovna naloga je torej: dalje razvijati in utrjevati KDZ, urediti v njih vsa neresena uprašanja, uvesti gospodarski račun, arondacijo in jih do največjih možnosti mehanizirati.

Plenum je v široki diskusiji razpravljal o vseh uprašanjih, ki bi jih bilo treba rešiti in sprejel vrsto sklepov, ki pomenijo temeljit prelom z dosedanja prakso partijskega članstva v odnosu do zadrug. Vse osnovne partijske organizacije morajo ponovno proučiti navodila iz pisma CK KPJ o nadaljnjih poteh socialistične preobrazbe vasi. Komunisti morajo do uprašanja zadrugištva zavzeti jasno stališče in aktivno sodelovati pri reševanju vseh problemov na vasi. Začeti morajo akcijo za vsestransko uspešno in stalno pomoč zadrugam, za pravi in pospešen razvoj zadrugištva in predvsem s svojim osebnim zgledom pritegniti še ostale.

Velikanska je pomoč, ki jo naše partijsko in državno vodstvo daje zadrugištvu sektorju. Prav te dni je objavljena uredba, po kateri bo zadrugištvu imelo ogromen popust pri nabavljanju industrijskih produktov, ki jih rabi za svojo proizvodnjo. To se predvsem nanaša na kmetijsko orodje in stroje, traktorje ter nadomestni material zanje, na pogonska goriva in maziva,

umetna gnojila, sol itd. Zvezna vlada je v ta namen odredila preko šest milijard kredita, kar je njena konkretna pomoč zadrugištvu in

državnemu sektorju v kmetijstvu. Razen tega je odobrila zadrugam za njihovo uporabo 35% z izvozom pridobljenih deviz, za kar si lahko zadrage same nabavijo v inozemstvu potrebne stvari, ki jim jih domača proizvodnja še ne more nuditi. Vso to skrb našega centralnega partijskega in državnega vodstva morajo komunisti tolmačiti množicam, predvsem pa so dolžni sami zase dokazati, da so prelomili s staro prakso in bodo za naprej storili vse za razvoj zadrugištva v svojem okolišu. Ljudska

oblast bo v tem smislu storila največ kar more, komunisti in množične organizacije pa ji morajo v vsem pomagati. Začeti moramo z močno politično akcijo in vanjo pritegniti občinske in vaskne odbore OF, ZB, LMS in druge. Ko bomo na množičnih sestankih obravnavali konkreten način pomoči zadrugam in bomo to sprejeli v plan našega dela za tekoče leto, se bo ta pomoč mnogo bolj uspešno odrazila tudi na zadrugištvu in bomo tako izpolnili nalogo, ki jo v tem pogledu pred nas postavlja pismo CK KPJ.

IZ TRŽAŠKEGA

Tajništvo Podpornega društva iz Trsta, ki je imelo pokroviteljstvo nad zbiranjem prispevkov za pomoč prizadetemu prebivalstvu na Tolminskem in v Slovenski Benečiji, je sporočilo, da se je nabiralna akcija zaključila 12. t. m. Istočasno pa je obvestilo javnost, da posluje ta do 19. t. m. zbiralni središči v ulici Macchiaveli 13 in na korzu Garibaldi 4, ki bosta sprejemali prispevke vseh, ki bi želeli pomagati prizadetim sorojčkom in ki iz kakršnegakoli razloga niso mogli prispevati do konca nabiralne akcije. V zvezi z nabiranjem prispevkov in predajo nabrane pomoči prizadetemu prebivalstvu je prejšnjo soboto šef jugoslovanske delegacije v Trstu prof. Jože Zemljak sprejel delegacijo predstavnikov iniciativnih odborov slovenskih občin Nabrežina-Devin, Zgonik in Repentabor. Delegati so se s šefom jugoslovanske delegacije dogovorili o nakupu in dostavi raznega blaga za prebivalce prizadetih krajev. Ob koncu razgovora se jim je šef jugoslovanske delegacije v imenu jugoslovanske vlade iskreno zahvalil za vse zbrane prispevke.

Posebej pa moramo omeniti slovensko prebivalstvo miljskih hribov in slovenskih vasi mijske občine, ker je županstvo v rokah kominformistov, ki je samo začelo nabiralno akcijo. Občani so sicer čakali, da bo občinski svet prevzel iniciativo, toda italijanski kominformistični občinski odborniki v Miljah so šli po stopinjah tržaškega demokrščanskega župana Bantolija, ki je »krščanski« o oklonil vsako pomoč.

Skupine tržaških antisfašističnih in antikominformističnih žena so pretekli teden v Trstu zahtevale od prodajalcev časopisov, naj odstranijo iz izložbenih mest vse publikacije z Mussolinijevo sliko. Nekateri prodajalci, ki so znani kot fašistični pristaši, so se upirali zahtevi in zagovarjali fašistično apološko. V takih primerih so žene odločno nastopile in z odobravanjem prisotnih razurale vse slike Mussolinija in drugih bivših fašističnih zločincev.

V zadnjih časih so se v tržaških prodajalnah časopisov vedno pogostejše pojavljale revije in brošure s slikami fašističnih zločincev, ki so jih prodajalci javno izobešali. Tržaško prebivalstvo, ki je 25 let trpele pod fašizmom, zahteva od oblasti, naj preprečijo nadaljnji uvoz fašistične literature in propagande iz Italije, katere namen je predvsem pogrevati mržnjo proti Slovincem.

Tržaški italijanski tredentisti in kominformisti so v zadnjih dneh pojačali protijugoslovansko gonjo. V tej gonji se je razvil pravo tekmovalstvo med demokristjani in kominformisti, kdo bo povedal več laži o jugoslovanski coni Tržaškega ozemlja in o Jugoslaviji. Vse kaže, da so prevzeli vodstvo v tej kampanji kominformisti, ki so izdali na vse tržaške tredentistične in fašistične stranke poziv »za skupno akcijo v obrambi cone B«.

V teh zahtevah pravijo, naj bi v jugoslovanski coni Tržaškega ozemlja ponovno vzpostavili stari italijanski fašistični red in uveljavili fašistične zakone. Dalje zahtevajo pravico vnitve v istrsko okrožje vseh fašistov in protijudskih elementov, ki so bežali pred ljudsko kaznijo. Da bi pridobili tržaškega fašističnega škofa Santina, se potegujejo tudi za versko »svobodo«, ki je baje v jugoslovanski coni Tržaškega ozemlja ogrožena. Poziv je podpisal kominformistični kolovodja Vidali, ki računa predvsem, da bodo istrski fašisti pri CLN v Trstu podprli to njegovo akcijo, usmerjeno k uresničitvi italijanskih tredentističnih zahtev po priključitvi celotnega Tržaškega ozemlja k Italiji.

IZ SLOVENSKE BENEČIJE

MATAJUR. — Vprašanje gradnje ceste v Matajur bo menda sedaj dokončno rešeno. Pred kratkim so namreč določili kredit v znesku 45 milijonov lir. Sedaj bo treba še počakati, da geometer Crucil iz Savodenj napravi načrt ter ga odobri tehnični urad v Vidmu, končno pa še ministrstvo za javna dela v Rimu. Prebivalstvo upa, da se stvar ne bo predolgo vlekla.

OD TRIGLAVA DO JADRANA

ODLIKOVANJE BIVŠIH BORCEV IN AKTIVISTOV STO

Prezidij Ljudske skupščine FLRJ je odlikoval za zasluge v NOB 641 bivših borcev in aktivistov STO. V coni B Svobodnega tržaškega ozemlja je odlikoval 392, v coni A pa 249 bivših borcev in aktivistov.

V istrskem okrožju bodo delili odlikovanja odbori Zveze borcev na množičnih sestankih.

KOPER. — Na skupščini koprskih hranilnice in posojilnice so ugotovili, da se je denarni promet hranilnice trikratno povečal v primeri z letom 1950. V preteklem letu so imeli 13 milijonov dinarjev prometa.

Clani so sklenili, da bodo letos poglobili delo pri uvajanju ljudi k štednji. Hranilnica bo razširila dejavnost na ves koprski kraj in bo zato še ta mesec odprla ekspozituro v Piranu in Izoli. Vloge, ki so se do sedaj obrestovale 3%, se bodo odslej obrestovale 4 do 6%.

PORTOROŽ. — Nameščenci Centralne knjižnice v Portoržu so našli v starem koprskem sodniškem arhivu vrsto važnih zgodovinskih dokumentov v slovenskem jeziku. Med njimi je tudi Regula (pravilnik) »Bratovščine svetega rešnjega telesa cerkve v Dolini« iz leta 1635, nadalje več testamentov, poravnjav (glihung), sklepov (sklejpov), računov (rajtung) in podobnih dokumentov, pisanih z različnimi pisavami v slovensčini. Ti dokumenti so datirani okrog leta 1809.

Na osnovi najdenih listin, ki dokazujejo uradno uporabo slovensčine v minulih letih, bo mogoče podrobneje raziskovati vpliv reformacije na Slovence in vpliv Napoleona na uporabo slovenskega jezika v teh krajih.

KORTE. — V soboto zvečer je organizacija AFZ organizirala proslavo 8. marca, ki se je je udeležilo skoraj vse prebivalstvo. Po govoru tov. Olge Andrijašičeve so bile na sporedu recitacijske in pevске točke. Proslava se je končala z zakusko in prosto zabavo. H. E.

IZ BRKINOV

KAKO JE S CENAMI V GOSTINSTVU V ILIRSKI BISTRICI

Ceprav padajo cene posameznim živilskim artiklom od dne do dne, se to prav nič ne pozna v menzah in restavracijah Mestnega gostinskega podjetja v Ilirski Bistrici. Nasprotno, v februarju se je cena mesečnega abonmaja celo dvignila za 300 din, tako da znaša sedaj 2.790 din. Uprava navaja za to razne vzroke, vendar je krivo predvsem slabo gospodarjenje. Večkrat se pripeti, da pri enem obroku ostane za dvesto ali pa tudi za več ljudi hrane. Prav tako so slabo izkoristili možnosti za nakup posameznih pridelkov po nižjih cenah. To se je n. pr. zgodilo pri krompirju, katerega si niso nabavili jeseni, ko je bil po 8 do 10 dinov kilogram, pač pa ga plačujejo zdaj po 17 do 20 din za kg.

Vsekakor bi bilo potrebno ustanoviti svet abonmentov, ki bi skupaj z upravo reševal vse probleme, hkrati pa je treba pregledati dodevanje poslovanje in ugotoviti krivdo.

V Trstu še vedno prodajajo časopise in revije z Mussolinijevimi slikami

IZ SLOVENSKE ISTRE

PROSLAVA OSMEGA MARCA V ISTRSKEM OKROZJU

V istrskem okrožju so svečano proslavili 8. marec — mednarodni dan žena. Predstavniki MLO, sindikalnih organizacij in SIAU v Kopru so v soboto popoldne priredili v hotelu »Triglav« sprejem najboljše delavkam, udamicam, kulturnim delavkam in materam padlih borcev. Predsednik MLO Leo Musili je čestital ženam k prazniku in jim želel nadaljnjih uspehov pri izgradnji socializma. Dejal jim

je, naj prenesejo pozdrave vsem koprskim ženam, ki niso bile prisotne na sprejemu. Podobne proslave so bile tudi v Izoli, Bujah, Umagu, Novemgradu in v drugih krajih okrožja.

Na predvečer praznika je bila v koprskem ljudskem gledališču svečana akademija. Po govorih v slovensčini in italijanščini so bile na sporedu številne glasbene, pevске, recitacijske in baletne točke.

VELIKO ZANIMANJE INOZEMCEV ZA LETOVANJE V ISTRSKEM OKROZJU

Začetek turistične sezone v istrskem okrožju bo 15. maja, prve skupine turistov iz Švice in Avstrije pa so se najavile že za prvo polovico aprila. Za letovanje v okrožju so se do sedaj zanimale razne agencije iz Dunaja, Zuericha, Trsta, Beograda, Zagreba in od drugod. Predstavniki turističnega urada istrskega okrožja bosta v kratkem

POMOČ PRIZADETEMU PREBIVALSTVU TOLMINSKE

Istrska banka v Kopru je prejela na tek. račun za prizadete kraje Tolminske že nad 2.200.000 dinarjev. Med novimi darovalci so nameščenci VUJLA, ki so prispevali 68.400 din, Franc Sibenik iz Bertokov 1500 din, uslužbenci MLO Izola 10.409 din, učitelji iz Dekanov 2900 din, obrtniška zbornica Koper 1600 din itd. Skupna vsota zbranega denarja znaša samo v Kopru 1.328.000 din, vrednost prispevkov v blagu pa 855.000 din. Clani kmetijskih zadrug istrskega okrožja so do zdaj prispevali nad 580.000 din.

CEZARJI-POBEGI — V zaseku Bežan pri Pobegih se je pred tedni pojavila slinavka in parkljevka, ki so jo zanesli iz cone A. To nas je zelo prizadelo, saj smo bili tako rekoč odtrgani od sveta. Razglasili so zaporo osebnega in blagovnega prometa skozi Pobeg. Ta ukrep je bil nujno potreben, da se ne bi bolezen dalje širila. Zadržniki v Čezarjih so sklenili, da bodo pomagali zadržnikom v Pobegih pri opravljanju poljedelskih del, v kolikor so ti zaostali z delom.

V Čezarjih je zelo pereč problem pomanjkanje kvasa, zaradi česar so morali večkrat tudi omejiti prodajo kruha. Pri tem je prišlo do neljubih prizorov, katerim bi se prav lahko izognili. Vsekakor bi lahko odgovorni ljudje pokazali več zanimanja za to stvar, saj vendar ne predstavlja nabava kvasa nobenega neresljivega problema.

OPOZORILO NAROČNIKOM IN KOLPORTERJEM

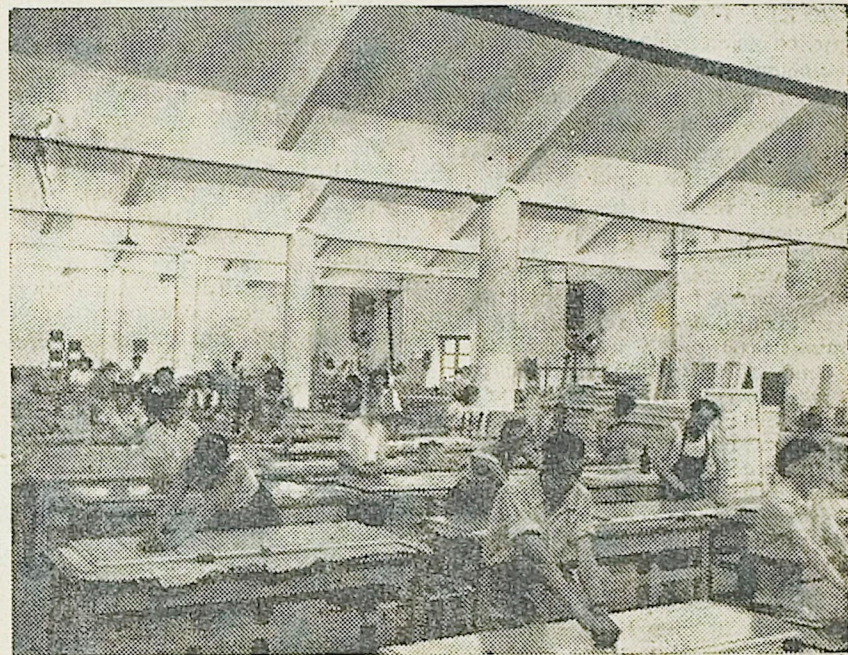
Vse naše naročnike prosimo, da nakažejo naročnino na naš tekoči račun pri Istrski banki št. 06-909-171 ali na tekoči račun podružnice »Slovenskega Jadrana« v Postojni št. 650-90322-0. Na vsaki pošti lahko izpolnite bianco položnico, na katero napišete naslov in navedete številko našega tekočega računa.

Kolporterje izven Istrskega okrožja pa prosimo, da čimprej pošljejo obračun za januar in februar na našo podružnico v Postojni.

Uprava »Slov. Jadrana«

odpotovala v Avstrijo in Svico ter sklenila s tamkajšnjimi uradi sezonske pogodbe.

Zaradi povečanega zanimanja inozemcev za letovanje v naših turističnih centrih in zaradi obnove mnogih turističnih objektov pričakujemo letos še znatno večji tujski promet kot lani. V lanskem letu je obiskalo istrsko okrožje 12.995 stalnih gostov, od teh 952 inozemcev. Preročevalo pa je v preteklem poletju nad 39.000 stalnih in prehodnih gostov.

Pogled v delavnico Tovarne pohištva »Edvard Kardelj« v Novi Gorici. Letos bodo izdelali 5000 spalnic, to je 2300 več kakor lani, hkrati pa so sklenili, da bodo ceno pohištva znatno znižali.

IZ TOLMINSKEGA

PISMO MLADINE IN PIONIRJEV UREDNISTVU »SLOVENSKEGA JADRANA«

Mladina in pionirji tolminskega okraja so poslali uredništvu »Slovenskega Jadrana« pismo, v katerem se zahvaljujejo za pomoč, ki jo je izkazalo jugoslovansko ljudstvo prizadetemu okraju ob težki elementarni nesreči. V pismu pravijo med drugim:

»Ob veliki nesreči, ki nas je zadela, nam je bilo v največjo tolažbo to, da z nami v enaki meri sočustvujejo vsi delovni ljudje naše domovine. Posebno smo bili srečni,

AKOJA ZA POSTAVITEV SPOMENIKOV IN SPOMINSKIH PLOSC PADLIM BORCEM NOB.

Izvršni ljudski odbor v Tolminu je pred kratkim ustanovil komisijo z nalogo, da pregleda mesta, kjer bi postavili spominske plošče in spomenike v počitnice spomina padlim borcem NOB v letih 1942 do 1945. Komisija je že začela z delom in predlagala, da bi postavili centralni spomenik na vrhu Kolovrata (Kuku) v spomin padlim borcem, ki so se udeležili številnih borb ob pohodu v Slovensko Benečijo. Prav tako bi postavili manjše spominske plošče na mestih, kjer so bile pomembnejše bitke.

Predlog za postavitev veličastnega spomenika na Kuku, ki bi bil viden iz Slovenske Benečije, Furlanije in iz vasi ob Soči, je naletel na veliko odobravanje vsa prebivalstva, ki je pripravljeno pomagati s prostovoljnimi delom in denarnimi prispevki. Spomenik naj bi bil visok 5 do 12 metrov.

IZ POSTOJSKEGA

POSTOJNA. — Postojnske žene so proslavile mednarodni praznik žena s kulturno prireditvijo. O pomenu 8. marca je govorila članica MK KPS Postojna Milojka Penko. Okrajni odbor OF je nagradil več žena za požrtvovalno delo z lepimi knjigami. Mala Draguska je ženam prisrčno voščila k prazniku, potem pa so bile na sporedu razne recitacijske in pevске točke, ki so jih izvajali cicibani, pionirji, člani gledališča za SP, članice AFZ in orkester SKUD Postojna.

Postojnske žene so ob 8. marcu obiskale MDZ v Predjani in organizirale tam kulturno prireditev.

P. M.

IZ GORIŠKEGA

NOVA GORICA. — Ko greš od Ajševce po prelepi Rožni dolini proti obmejnemu bloku pri Rdeči hiši, res lepo vidiš goriški grad, ki leži v Italiji, vendar ne smemo pozabiti, da je naša država kljub temu Jugoslavija. Skoraj neverjetno je namreč, da se še sedaj, po petih letih osvoboditve, nahajajo na nekaterih hišah italijanske oznake, kakor je to na hiši št. 82 Via Valdirose in na hiši št. 3. Lastniki hiš bi lahko končno spregledali, da spadajo te tablice med staro šaro in približi odgovarjajoče tablice.

Pogled v delavnico Tovarne pohištva »Edvard Kardelj« v Novi Gorici. Letos bodo izdelali 5000 spalnic, to je 2300 več kakor lani, hkrati pa so sklenili, da bodo ceno pohištva znatno znižali.

IZ TOLMINSKEGA

PISMO MLADINE IN PIONIRJEV UREDNISTVU »SLOVENSKEGA JADRANA«

ko nam je priskočila na pomoč tudi mladina iz manj prizadetih predelov. Vsem, ki so nam na ta ali oni način blažili posledice katastrofe, se najtopleje zahvaljujemo za izkazano pomoč, hkrati pa obljubljam, da se bomo skušali odločiti s tem, da bomo čim bolj izvedli okrajni mladinski festival, ki bo 24. in 25. maja u proslavo rojstnega dne maršala Tita. Sklenili smo, da bomo še bolj vestno izpolnjevali naloge, ki nam jih nalagata naša mladinska in pionirska organizacija.

Vabimo vse mladinske organizacije in pionirske odrede, da organizirajo svoje majniške (šolske) izlete v naš okraj. Tukaj si bodo lahko ogledali številne naravne lepote (Vrsno pod Krenom, izvorni kraj S. Gregorčiča, Trento, rojstni Soče, Bovec, Log itd), hkrati pa nam dali priložnost, da se jim tudi osebno zahvalimo.

Mladinska in pionirska organizacija tolminskega okraja.

Mali oglasi

Izgubila sem osebnostno izkaznico na ime Grižon Ana, izdano od KLO St. Peter in jo proglašam za neveljavno.

Dne 26. februarja 1952 sem izgubil osebno izkaznico št. 52.101/101 na ime Beržan Marjan, izdano od KLO Bertokj in jo proglašam za neveljavno.

Ob občnih zborih osnovnih organizacij SIAU

V skoraj vseh osnovnih organizacijah SIAU Istrskega okrožja so že imeli občne zbornice in izvolili nove odbore. Množično sodelovanje delavcev, kmetov, žena in mladine na občnih zbiorih, enotnost frontovcev pri volitvah novih odborov, živahna diskusija o preteklem in novi predlogi za bodoče delo, vse to je nedvomno dokazalo politično zrelost frontovcev in njihovo pripravljenost, da se borijo za izvajanje programa SIAU na vseh področjih. Dejstvo, da se je udeležilo občnih zborov frontnih organizacij okrog 40.000 frontovcev, dokazuje, da je SIAU najširša organizacijska oblika enotnosti delovnih ljudi mesta in vasi.

Na občnih zbiorih sta prišla do izraza predvsem bratstvo in enotnost Slovencev, Italijanov in Hrvatov. Ob stalni pomoči partijskih in frontnih organizacij je uspelo osnovnim organizacijam ne samo ohraniti politično — moralno enotnost delovnih ljudi pred napadi sovražnikov, temveč to enotnost poglobiti in utrditi. O tem pričajo ne samo občni zbori, ampak tudi zadnje letne sindikalne skupščine, delovni kolektivi, ki danes že samostojno upravljajo podjetja, zadrugniki v 26 kmečkih delovnih zadrugah, ogromna večina kmetov, vključenih v splošne delovne zadruge, volitve ljudske mladine, politične in kulturne manifestacije itd.

Pred poletom delovnih ljudi, združenih v enotni politični organizaciji, ni ostalo sovražniku drugega, kakor da iz daljave kleveta in preti in da se poslužuje terorja in korupcije. Njegovo edino izhodišče so posamezni vohuni, izrodki in korumpirani elementi, kar je pokazal tudi zadnji proces pred vojaškim sodiščem v Kopru. Čeprav je vse to le dokaz slabosti sovražnikov delavskega razreda, je vendar potrebna v naših frontnih organizacijah stalna budnost in odločnost pri razkrinkavanju agentov CLN, IB in drugih sovražnih agentur.

Dosedanje izkušnje v delu frontnih organizacij zahtevajo, da v bodoče vse hitreje odpravljamo posamezne pomanjkljivosti. Posebno pozornost moramo posvetiti vsem poskusom spreminjanja in napačnega tolmačenja vsebine dela fronte kot politične organizacije. O teh slabostih je bilo zlasti govora v posameznih organizacijah v mestih, kjer še vedno najdemo birokratski odnos posameznih članov frontnih odborov do političnega dela. Zato so taki odbori tudi postopoma okrnili in ni od njih ostalo ničesar drugega kot ime. V takih osnovnih organizacijah se odvija politično delo kampanjsko, na iniciativno kakega aktivista ali aktivna Partije.

V nekaterih drugih organizacijah se je utrdila praksa, da na frontnih sestankih rešujejo vsa vprašanja od davkov pa do komunalnih problemov in da še vedno ni jasno, kaj naj se razpravlja na frontnih sestankih in kaj na zbiorih volilcev. Zato je razumljivo, da v takih organizacijah ni razlike med frontnim sestankom in zborom volilcev. Ob taki praksi se izgublja vloga fronte kot množično politične osnove oblasti, z druge strani pa se ne upošteva, da so organi oblasti tisti, ki sprejemajo in rešujejo konstruktivne predloge frontovcev.

Nekatere, zlasti vaške osnovne organizacije, usmerjajo svojo aktivnost v ozko praktično delo svojih domačinov razmer in izgubljajo pri tem svojo politično vsebino. Taka praksa ima lahko zelo škodljive posledice za politični in kulturni napredek vasi, hkrati pa daje možnost sovražniku za nemoteno delo. Zato morajo takšne frontne organizacije odločno reševati vse probleme, vsteti tudi tiste, ki imajo najožji lokalni značaj, na širši platformi političnega dela.

Da bi z uspehom izvedli naloge, ki so jih postavili pred organizacije in nove frontne odbore občni zbori, je potrebno predvsem, da okrajna in mestna vodstva storijo potrebne korake za politično in organizacijsko utrjevanje novih odborov. Poleg tega je potrebno, da imajo vodstva stalen stik z osnovnimi organizacijami, katerim je treba pomagati zlasti pri razvijanju iniciativ, iskanju širših oblik političnega dela z množicami in razvijanju aktivnosti na vseh področjih političnega, kulturnega in družbenega življenja.

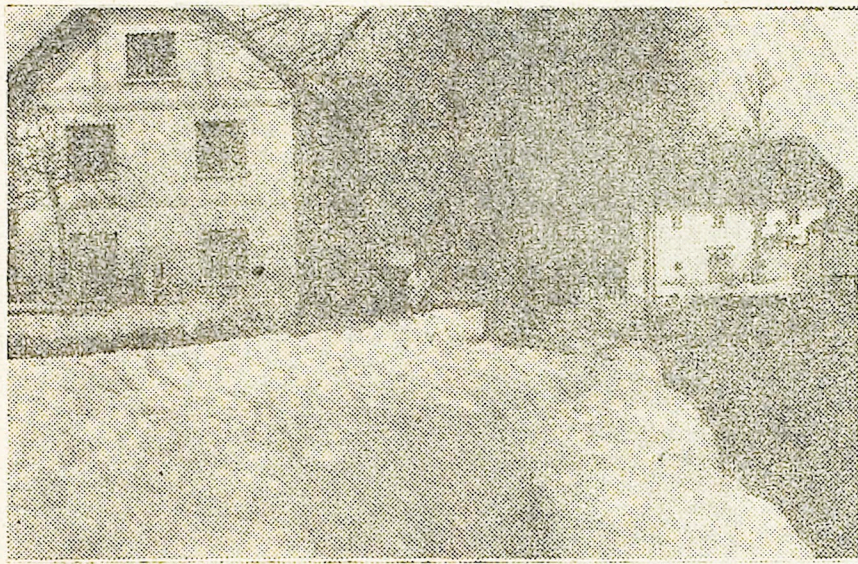
Pri najboljših zadružnikih postojnskega okraja

Ko sem stopil z vlaka na Raketu, me je čakala še ura hoda do Cerknice. Čeprav je bilo precej mrzlo in je pihal neprijeten veter, se vendar nisem počutil slabo. Ze med vožnjo sem se namreč veselil, da bom po poti obujal spomine na partizanske čase, ko sem tolikokrat kolovratil prav po teh krajih.

Pred postajo je stal voz, v katerega je bil vprežen par belih konj. Pobral sem voznička, če morda ne bo peljal proti Cerknici in sem dobil prirediteljski odgovor. Tako je moj načrt za pešačenje padel v vodo. Na vozu je bilo več ljudi, s

ge in hkrati razpravljala o problemih in težavah, s katerimi se mora zadnuga še boriti. Iz njegovega pripovedovanja je odsevala trdna vera v uspeh in prepričanje, da bodo kos vsem zaprekam.

Najprej sva si ogledala zadružni hlev, v katerem so ležale breje krave, razvrščene po starosti. Na drugi strani stavbe pa so bile krave, ki so jim pred kratkim vzeli teletčka, in dva bika. Lepše primere plemenske živine bi težko našli še pri tako skrbnih gojiteljih. Isti red in čistoto sem opazil tudi v svinjskem hlevu.

katerimi sem hitro navezal razgovor. Povedal sem jim, da sem namenjen k cerkniškemu zadružnikom in nekdo mi je spodbudno dejal:

»Ti so pa tiči, znajo si pomagati v vsakem položaju in dobro voziijo. Pri njih ne bo nihče lačen, pa še drugim radi pomagajo, če le morejo.«

Vožnja je hitro minila in iskra konja sta me pripeljala prav do zadruge. Ko sem stopil v prijazno stavbo in vprašal po predsedniku, so mi povedali, da se je spustil v vipavsko dolino — po poslu. Ni kazalo drugega, kakor z besedo na dan. Zadružniki so bili hitro pripravljeni pojasniti vse, kar me je zanimalo. Z enim od njih sva obšla skoraj vse važnejše objekte zadru-

ge in nato odšla do stavbe, ki je namenjena za novi hlev goveje živine. Pravzaprav stojijo samo zidovi, ker je zima prekinila graditev. Okrog leži stavbni les, napolnjen s snegom in čaka prihodnji rok.

»Komaj čakamo, da skupni sneg in da dogradimo hlev ter stavbo nad njim, kjer bo skladišče za krmo in staja za ovce,« pripoveduje zadružnik.

»Kaj pa se vam najbolj izplača pridelovati?« sem obrnil pogovor v drugo smer.

»Največ koristi imamo s prodajo krompirja, nekaj pa si tudi pomagamo s prodajo lesa.«

Vrnila sva se h gostilni, kjer je že čakal zadružni traktorist s svo-

jim »Fiatom« in mi dal razumeti, da bi se rad fotografiral. Težji želji sem rad ustregel, poleg tega pa sem fotografiral tudi poslopje in gostilno ter mojega ljubeznivega gostitelja. Nato sem se oglašil še pri tajnici zadruge, ki mi je rade volje postregla s podatki.

»Kmečko delovno zadruge »Franc Caserman« smo ustanovili aprila 1949 iz ekonomije. Vključenih je 19 gospodarstev z 10 družinami. Lani so zaslužili člani po 305 dinarjev za delovni dan.«

V zadruzi so uvedli gospodarski račun in imajo svoj račun pri Narodni banki. S kmetijskimi stroji so kar dobro preskrbljeni, med drugim imajo tudi dva traktorja. Huda zima je tudi zadružnikom povzročila precej škodo, saj je preprečila izgradnjo novih gospodarskih poslopij ter onemogočila vožnjo s konji, ki jih imajo v zadruzi štiri pare. Poginilo je tudi nekaj ovac.

Letos nameravajo na združnih njivah posaditi največ krompirja, ki ga je lani v glavnem odkupila Semenačna v Ljubljani, žita pa ne bodo sejali, ker se ne obnese. Tudi z deteljo nameravajo posejati večje površine zemlje.

Zadruge uživa velik ugled, pa tudi pomoč cerkniškega prebivalstva. To se je zlasti pokazalo pri košnji in pletvi. Pri tem moramo omeniti Lesno industrijsko podjetje in postajo Narodne milice v Cerknici.

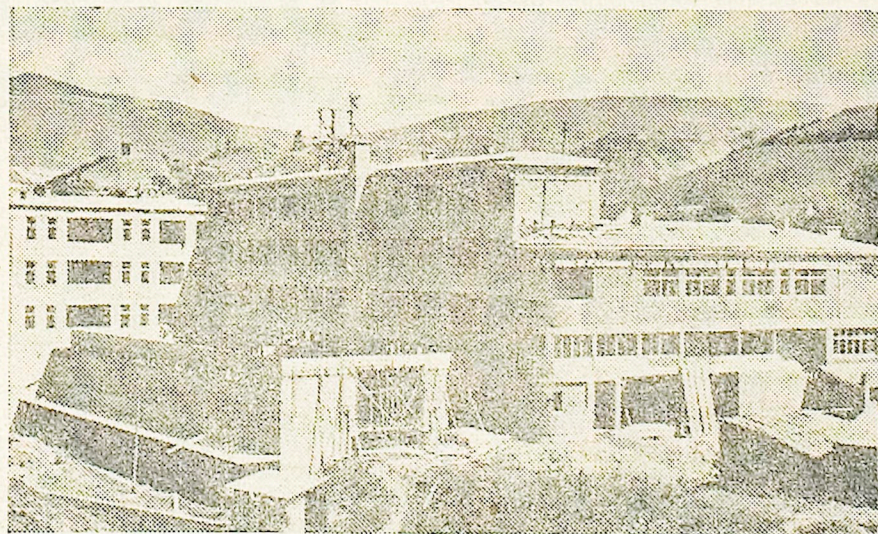
Ob odhodu sem obljubil zadružnikom, da jim bomo poslali Slovenski Jadran, kjer bodo lahko čitali o sebi in o svoji zadruzi, oni pa so obljubili, da se bodo še bolj potrudili za razvoj svoje zadruge in tako prispevali k razvoju zadružništva v naši domovini. R. B.

Slovesne proslave mednarodnega dneva žena

Po vsej državi so svečano proslavili 8. marec — mednarodni dan žena. V Ljubljani so se udeležili centralne proslave predsednik vlade LRS Miha Marinko, sekretar CK KPS Vida Tomšičeva, tov. Lidija Sentjurčeva, tov. Stane Kavčič, tov. Ferdo Kozak, številni drugi predstavniki oblasti, zastopniki množičnih organizacij, JLA ter zastopniki kulturnih in znanstvenih ustanov. Največ pa je prišlo naših žena, delovnih članic OF in AFŽ, najboljših delavk, zadružnic, vzgojiteljic itd. Proslave so se udeležile tudi mnoge matere padlih partizanov, bivše borke itd.

Sekretarka GO AFŽ Milena Koržetova je v svojem govoru orisala bomo naših in ostalih naprednih žena za mir in napredek v svetu, zlasti pa še probleme žena pri nas v zvezi z družbenim razvojem. — Po govoru so bile na sporedu razne recitacijske in glasbene točke.

Na predvečer osmega marca je govorila po ljubljanskem radiu tovarišica Vida Tomšičeva, predsednica Centralnega odbora AFŽ Jugoslavije, o pomenu mednarodnega praznika žena ter o naših nalogah v zvezi z ženskimi vprašanji. Posebno je poudarila vlogo družine pri vzgoji otrok ter sodelovanje žena v političnem življenju.

Na pomlad bodo zopet zaživele gradbišča zadružnih domov po vsej državi. V Sloveniji smo glede gradnje v primeri z drugimi republikami zaostali in bo treba krepko prijeti za delo. Med drugim je pri nas 119 zadružnih domov v surovem stanju, 98 v gradnji, pri 153 zadružnih domovih pa so šele izkopali oziroma betonirali temelje. — Na sliki vidimo moderno stavbo zadružnega doma v Kaknju (Bosna).

Titova štafeta Pozdravi primorskega ljudstva ljubljenu voditelju

Prejani petek je odšla iz Bovca Titova štafeta, ki bo prinesla ljubljenu voditelju Titu za rojstni dan pozdrave vseh jugoslovanskih planincev. V Bovcu, ki je bil okrašen z zastavami, se je zbralo vse prebivalstvo, ki je med čitanjem pozdravnega pisma navdušeno vzklikalo maršalu Titu.

Na poti proti Kobaridu so planinci izročili v vasi Zaga štafeto palico mladini, ki jo je odnesla do vasi Trnovo, kjer so jo sprejeli planinci Kobarida. Prebivalstvo vasi Barjana, ki je bila najbolj prizadeta pri elementarni katastrofi, je poslalo tovarišu Titu posebno pismo, v katerem se mu zahvaljuje za pomoč.

Po krajši slovesnosti v Kobaridu so planinci nadaljevali pot proti Tolminu. V vseh vaseh, skozi katere je šla štafeta, jo je prebivalstvo navdušeno pozdravljalo. Posebno lep sprejem so priredili štafeti v Tolminu, ki je bil svečano okrašen. V posebnem pismu so se zahvalili tovarišu Titu za njegovo osebno skrb in razumevanje ob zadnji nesreči.

V nedeljo dopoldne je tekla skozi Postojno Titova štafeta planincev, ki je prišla z Nanosa. Mesto je bilo svečano okrašeno. Prebivalstvo je navdušeno pozdravljalo štafeto in ji izročilo pozdrave za tovariša Tita.

Po domovini

Jugoslovanska akademija znanosti in umetnosti je preselila Jadranski inštitut iz Zagreba na Reko. Jadranski inštitut se bavi z raziskovanjem politične, kulturne in gospodarske zgodovine našega Jadrana in njegovega zaledja. Poleg tega raziskuje inštitut razvoj ribarstva in plovbe na Jadranu od najstarejših časov do danes. Jadranski inštitut bo osnoval na Reki muzej severnega Jadrana.

41 milijonov din bodo prihranili. Delavci krapinske tekstilne industrije so že večkrat govorili, kako bi znižali polno lastno ceno podjetja. Ustanovili so komisije, ki so ugotovile, da imajo možno znižati polno lastno ceno za 22 milijonov. Člani delavskega sveta niso bili zadovoljni s tem predlogom in so po razpravljanju o delu posameznih obratov ugotovili, da je možno znižati v podjetju polno lastno ceno za 41 milijonov dinarjev.

Delovni kolektiv tovarne »Rade Končar« v Zagrebu je sklenil, da bodo na dvorišču med tovarniškimi objekti postavili spomenik na čast narodnemu heroju, katerega ime nosi tovarna. Spomenik bodo odkrili 27. julija, na dan obletnice ljudske vstaje na Hrvaškem. Izdelavo spomenika so poverili mojstru kiparju Vanji Radaušu.

V Novem Sadu je skupina strokovnjakov pregledala petrovadinsko trdnjavo in sklenila, da bodo preuredili v kulturno in zabavno zelišče. V njej bodo zgradili etnografski in arheološki muzej, več razstavnih prostorov itd. Petrovadinska trdnjava ni samo zgodovinska znamenitost, marveč je tudi privlačna za turiste, ker je z nje krasen razgled na Donavo, Srem, Novi Sad in bačko ravnino.

Cene izdelkov »Jugovinila« se bodo znižale. Upravni odbor splitske tovarne »Jugovinila« je sklenil, da bo znižal cene nekaterim svojim izdelkom za široko potrošnjo za približno 50%. Tako bo cena za dežni plašč sedaj 2.000 namesto dosedanjih 4.500 dinarjev. Razen tega se bo izboljšala tudi kakovost teh izdelkov.

Nove železniške proge v Jugoslaviji. Na posvetovanju železniških strokovnjakov in zastopnikov sindikata železničarjev Jugoslavije so sklenili, da bodo v prihodnjih letih zgradili še 1.200 km železniške proge normalnega tira. Najvažnejše bodo proge Beograd—Bor, Bihač—Karlovac, Sarajevo—Kardeljevo in Knin—Zadar. Priprave za gradnjo teh prog se bodo začele že letos.

PRVI KONGRES Zveze študentev Jugoslavije

V ponedeljek se je začel v Zagrebu kongres Zveze študentov Jugoslavije. V imenu CK KPJ in zvezne vlade je pozdravil udeležence predsednik Sveta za prosveto, znanost in kulturo vlade FLRJ Radoljub Colaković.

V svojem govoru je tov. Colaković poudaril, da je v študentski organizaciji najvažnejše politično-vzgojno delo. To seveda ne pomeni, da bi morali študentje izrabljati čas na neklih neskončnih političnih diskusijah, ampak predvsem, da bi razumeli čas, v katerem živijo, položaj naše države, smisel in pomen tega, kar se v njej gradi in ustvarja in vse napore, ki jih vloga naše

državno vodstvo, da bi ohranilo našim narodom svobodo in neodvisnost.

Pred nami stoji zelo resen problem: solidnost znanja kadrov, ki prihajajo z naših fakultet. Lahko rečemo, da to znanje ni na neki posebni višini. Razlog ni v tem, da se naši študentje ne bi hoteli učiti, ampak predvsem v pomanjkanju sistema in delovne discipline. Poleg tega je treba upoštevati, da tudi razdrobljenost predmetov in navlaka v naših programih ovira študente, da bi se v določenem roku solidno pripravili v osnovnih stvarih svoje stroke. Zvezna vlada pripravlja Zakon o univerzah, ki bo nedvomno pripomogel, da se bo to stanje uredilo.

Nad 33 milijonov din prizadeti Primorski

Vsota, ki jo nakazujejo delovni kolektivi tovarni in podjetij, člani kmetijskih zadrug in drugi na tekoči račun IOOF pri Narodni banki za pomoč prizadeti Primorski, je narasla na nad 33 milijonov dinarjev. V zadnjih dneh so bili poslani naslednji večji zneski: Slove-

nija-projekt, Ljubljana 27.592 din; »Spedicija«, Ljubljana 50.000 din; Predilnica Litija 100.000 din; Lesno industrijsko podjetje, Slovenj-gradec 20.000 din; Tovarna umetnih brusov, Maribor 20.000 din; Gradis IMM, direkcija Ljubljana, 500.000 din; Transjug, Ljubljana 30.000 din; Lesno industrijsko podjetje, Brežice 50.000 din; Supska fabrika stakla, Paračín 200.000 din; Vojska pošta 9935, Beograd 34.659 din; Planinsko društvo, Vuzenica 15.000 din; Uprava ljudske milice za Slovenijo 44.492 din itd.

»Tudi danes nič novega v Pan Mun Jomu«

»Tudi danes nič novega v Pan Mun Jomu«, to je v zadnjem času vsakdanje poročilo, ki prihaja iz razgovorov za premirje na Koreji. To pa pomeni, da so pogajanja spet zašla v slepo ulico.

Glavna sporna točka, ki je trenutno paralizirala delo obeh delegacij, je vprašanje, koga naj bi postavili v skupino držav-opazovalcev, ki bi kontrolirale točno izvajanje premirja. Obe strani sta predlagali vsaka svoje kandidate iz skupine nevtralnih držav. Toda severni so predlagali tudi Sovjetsko zvezo. Jasno je, da je ta predlog naletel na odločen odpor pri zavezniških delegatih, ki so poudarili, da je nemogoče, da bi Združeni narodi priznali nevtralnost Sovjetske zveze v korejski vojni ter dovolili moskovski vladi, da sodeluje pri nadzoru nad izvajanjem premirja. Opozorili so celo nasprotnike, da ne bodo prihajali več na sestanke, če bi severni vztrajali pri svojem predlogu.

Zaradi tako odločnega nastopa zavezniških delegatov so severni Kitajski delegati začeli po svoji stari navadi z grožnjami ter opozorili, češ da se zavezniško odposlanstvo ne zaveda nevarnosti, ki bi jo zanj predstavljala »ogromna sila« severno-korejske vojske in tako imenovanih kitajskih prostovoljcev v primeru razbitja razgovorov.

Zakaj torej trdovratno vztrajanje severnih glede sovjetske udeležbe v opazovalni komisiji premirja? — se sprašujejo razni politični krogi. V splošnem vlada mnenje, da izvira ta trdovratnost iz sovjetskega pritiska. Sovjeti so, kakor je videti, zelo zainteresirani glede korejske vojne. Zdi se, da bi preko severnih delegatov v Pan Mun Jomu zelo radi prodrli s predlogom o svoji udeležbi v opazovalni komisiji nad izvajanjem premirja ter istočasno dosegli, da bi prenesli korejsko vprašanje v Varnostni svet, kar so že zahtevali na zadnjem zasedanju OZN v Parizu.

Na drugi strani vlada mnenje, da zavzemajo Severno-Korejci in Kitajci tako odločno stališče, ker se čutijo močnejše od zavezničkov. Londonski list »Observer« je nedavno napisal, da so nasprotniki v tem zadnjem času pogajanj ojačali svoje sile v Severni Koreji, zaradi česar so poslovanje ter utrdili svoja letališča nastran Jaluja. »Nasprotniki«, piše Observer, »so prepričani, da bodo na teh postojankah v vsakem primeru obdržali svoje vojaške pozicije ter tako prisilili Združeno povojstvo k popuščanju.« Vendar je omenjeni list prepričan, da bi v primeru, če bi se sovražnosti obnovile, njihove pozicije oslabele, ker bi se bilo težko izogniti razširitvi spopada

na mandžursko ozemlje, kjer oskrbujejo kitajsko in severno-korejsko vojsko z orožjem in drugim vojaškim materialom. V splošnem so številni politični krogi mnenja, da imajo kitajski vojaški voditelji strah pred morebitnim bombardiranjem mandžurskih industrijskih objektov, saj bi s tem Kitajski utrpela izredno težke izgube.

Pa tudi zavezniški nimajo namena, da bi se spor razširil, čeprav so tu pa tam ljudje, predstavniki zapadnega imperializma, ki se ne bi pomišljali zaplesti Združene narode v težko vojno s Kitajsko. To bi seveda vodilo v dolga leta s Sovjetske zveze, ki si tega pobožno želi, saj bi ji to istočasno omogočilo spraviti Kitajsko v še večje podložništvo.

Na splošno vlada torej mnenje, da ni niti na eni niti na drugi strani želje, da bi prišlo do razširitve konflikta. Sodiijo, da je sedanja stopnja pogajanj za sklenitev premirja na Koreji zgolj živčna preizkušnja za obe strani in verujejo, da bo nasprotna stran zaradi odločnega stališča predstavnikov Združenega povojstva vendarle popustila in zavrgla trditve, da je Sovjetska zveza »nevtralna« v tem spopadu, ki je tako resno grozil in še vedno grozi svetovnemu miru.

NEMŠKO VPRAŠANJE

Medtem ko se nadaljujejo v Zapadni Evropi prizadevanja za vzpostavitev močne obrambne skupnosti, ki bi bila vsaki morebitni agresiji, je nenadoma prišla vest, da je Sovjetska zveza poslala vladam Združenih držav Amerike, Velike Britanije in Francije posebno noto, v kateri predlaga sklenitev mirovne pogodbe z Nemčijo. Zahodne velesile so takoj prešle k preučevanju te nove sovjetske poteze. Čeprav se ta preučevanja še nadaljujejo in ni prišlo še do nobenih uradnih izjav, sodijo dobro obveščeni krogi, da se bodo zapadne države sklicevale v svojem odgovoru na številne negativne izkušnje v preteklosti in bodo sovjetske predloge odklonile. V Washingtonu, Londonu in Parizu zelo dvomijo v iskrenost Moskve, ki je prav te dni preprečila, da bi posebna komisija Združenih narodov stopila na ozemlje Vzhodne Nemčije in tam ugotovila, če so tam dane možnosti za izvedbo vsenemških volitev. S tem je namreč pokazala, da sploh ni za mirno rešitev nemškega vprašanja.

Zato prevladuje v Zapadni Evropi vtis, da je ta sovjetska nota samo nov sovjetski maneuver, s katerim hočejo Sovjeti zavirati razvoj obrambnih naporov v Zapadni Evropi. To bo verjetno poudarilo tudi bližnji odgovor zapadnih velesil.

Angieži bodo morali stisniti pas

Angleški zakladni minister Butler je v torki popoldne v spodnji zbornici predložil nestrupno pričakovani osnutek britanskega državnega proračuna. Proračun predvideva, da bo Velika Britanija do konca sedanjega finančnega leta (31. marca) izdala približno 4 milijarde in 70 milijonov šterlingov, kar je za 120 milijonov manj kakor je bilo predvideno v zadnjem proračunu. Od izdatkov bo šla ena tretjina za oborožitev.

Iredentistični intriganti se umikajo

Takoj po drugi svetovni vojni, ko je začela Italija znova pogrevati tržaško vprašanje, je napisal ugleden angleški list, da italijanska vlada žrtvuje za svoje iredentistične težnje vse, tudi svojo politično dostojnost.

Priznati moramo, da je to resnica. Mišljenje tega lista nam pove še marsikaj drugega. Tisti tisk, ki po nalogu zastopa iredentistične težnje, si mora izmisljati tudi najelementarnejšo resnico: prikazati mora vse stvari tako, da ugodijo iredentističnim željam.

Zanimiv primer v Trstu je bil Giornale di Trieste. Po načinu pisanja vidimo, da je tesno povezan s tiskovnim uradom italijanske vlade. Po njenem nalogu mora pisati vedno negativno o Jugoslaviji in o Jugoslovanski coni STO. Zastoduje nam dejstvo, da je Giornale di Trieste prinesel v razdobju zadnjih treh let preko 950 krajišč ali večjih vestí o Jugoslaviji in o coni B, a niti ena ni vsebovala kakšne pozitivne ugotovitve, vse so polne šovinističnega, iredentističnega in klevetniškega izražanja. Od teh vestí je najmanj 250 popolnoma izmišljenih, ker govorijo o stvareh, ki se sploh niso zgodile.

Ker ima list tendenco laži, se je enostavno zlagal pri vprašanju zapore demarkacijske črte med jugoslovansko in anglo-ameriško cono STO v času, ko se je razširila slinavka na jugoslovansko cono STO. List je najprej pisal, da so bloki zato zaprti, ker so v coni B volitve SIAU. Ko pa je ugotovil, da so se volitve ob zagoni blokov že skoraj končale, je spremenil vso zadevo in začel pisati, da je prišlo do ukrepa zaradi nove uredbe, ki predvideva, da je samo dinar plačilno sredstvo v coni B. Ko so bloki znova odprli, skuša list prikazati stvar tako, kakor da je prišlo do ukinitve zapore na osnovi pritiska ekspertov iz Trsta. Ne samo to. V pisanju Giornale di Trieste očitno namigujejo, da bolezní v coni B ni bilo.

Takšna tendencioznost prav lepo karakterizira ne samo list, temveč tudi ves CLN v Trstu, ki prenaša na list direktive iz Rima. Dobro je znano, da so v CLN razne osebe kot Amerigogna, Apollonio in Cesare, ki so bili vsi aktivni oficirji fašistične milice tudi po razpadu Italije in so kot taki še danes bojovníki najogabnejšega šovinizma.

Marsikdaj je res brezpomembno odgovorjati takim osebam in tistim, ki po njihovem nalogu pišejo. Toda če hočemo, jim lahko prav hitro tudi glede živinske bolezni dokažemo, da so lagali. To bo potrdil vsak prebivalec vasi, kjer so takoj po pojavi slinavke uvedli stroge ukrepe, da se bolezen čimprej lokalizira in odpravi. Največje zasluge imajo pri tem oblasti v coni B, ki so pokazale veliko resnost in odgovornost proti vsemu prebivalstvu. Bolezen se je pojavila v sami anglo-ameriški coni že pred letom dni in so oblasti anglo-ameriške cone same opozorile oblasti v jugoslovanski coni o pojavu te bolezni.

Znano je že, da skliče tržaški župan ob vsakem najmanjšem ukrepu oblasti cone B svetovalce tržaškega občinskega sveta. Skoraj bi mislili, da ne velja v coni B nobena stvar, če nima svojevrstnega pečata tržaškega župana. Ob takih »svečanih prilikah« letijo »energične protestne resolucije« na vse štiri strani sveta. Zavezniški vojaški uradniki, italijanski vladi in včasih celo Organizaciji Združenih narodov. Tako je bilo tudi ob zadnji uredbi, ki jo je izdala VUJLA o izpolnitvi predpisov za izvoz in uvoz blaga, valute in raznih vrednot med cono B, cono A in FLRJ. Strašanski hrup so dvignili zlasti proti členu, ki se nanaša na uvoz in izvoz tuje valute. Ta člen so tržaški iredentisti Bartolijevega kova tako razpihnili, da je nenadoma postala lira v coni B ilegalna. S tem škodujejo prebivalstvu, zlasti delavcem, ki živijo v coni B in delajo v Trstu. Zato bodo Italijani, Slovenci in Hrvati cone B obsojeni na emigracijo. Tako trdijo tržaški listi, ki prinašajo duhovne težnje Bartolija in njemu podobnih.

Poglejmo malo globlje. Ali ni

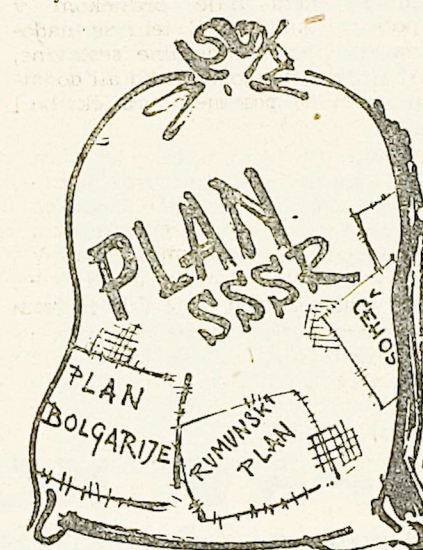
Da bi pa zmanjšali veliki deficit angleške plačilne bilance, na katero vpliva predvsem oborožitveni program, je Butler napovedal ostre gospodarske ukrepe, ki nalagajo angleškemu ljudstvu nova težka bremena. Napovedal je med drugim desetodstotno znižanje uvoza iz evropskih držav v primerjavi s prejšnjim letom, prepoved uvoza inozemskih strojev, zmanjšanje prodaje tekstilij na domačem tržišču v korist izvoza, zmanjšanje živiliških subvencij za skoraj 50 odstotkov, trideset odstotno zvišanje davkov na dobiček, zvišanje davkov na avtomobile, zvišanje pristojbin za javne usluge ter zvišanje diskontne obrestne mere od dveh in pol odstotka na štiri.

Butlerjevi predlogi so naleteli na oster odpor laburističnih poslancev, ki vidijo v njih odstranitev svojih pridobitev, ko so bili na vladi.

KO JE NAPOLEON KORAKAL PROTI PARIZU

Zanimivo je brati posamezne številke pariškega lista »Figaro« iz tistih dni, ko je Napoleon pobegnil z otoka Elbe in prišel na francosko mejo, od koder je prodiral proti Parizu in ga v zelo kratkem času tudi zavzel. Kako je Napoleon napredoval, poveda naslovi v časopisu:

»Krvoses s Korzike se je izkrcal v Juanskem zalivu.«
»Tiger je prišel v Gap.«
»Poštast je prenočila v Grenoblu.«
»Tiran stoji pred Lyonom.«
»Samosilnika so videli šestdeset milj pred prestolnico.«
»Bonaparte se bliža z orjaškimi koraki, toda Pariza ne bo nikoli zavzel.«
»Napoleon bo jutri pred našimi okoli.«
»Cesar je prišel v Fontainebleau.«
»Njegovo Veličanstvo je večeraj s svojimi zvestimi zasedlo dvor.«

Rusi pripravljajo posebno aprilsko šalo! Tega meseca naj bi se v Moskvi vršil nekaj kongres za gospodarsko sodelovanje vsega sveta.

Cudovita ideja!
Ker pa so zapadnjaki precej nezaupljivi (nekateri so celo odklonili vabilo za udeležbo), jih je treba poučiti, da ta ideja ni samo mogoča, ampak je že realizirana v državah vzhodnega bloka! Treba pa jim je, zapadnjakom, to tudi v lepih barvah naslikati!

(In ker »vzhodno« časopisje vsega ne zmore, naj skromno pomaga še naš »Jadrani«!)

Priložena karikatura predstavlja idealno vzkladitev planova med SZ in sateliti.

NA KRATKO

Na otoku Kubi, v glavnem mestu Havani, je prišlo do državnega udara, ki ga je izvedel nekdanji kubanski predsednik general Batista s svojimi pristaši. Državni udar so izvedli brez prelivanja krvi in brez vednosti ogromne večine prebivalstva. Ko so se 10. marca ljudje zbudili, je bila bivša vlada že aretirana, a vso oblast so prevzeli pristaši generala Batista. General Batista je obljubil, da bo sestavil začasno vlado iz znanih političnih osebnosti, da bo spoštoval vse mednarodne pogodbe in razpisal v kratkem državne volitve.

V Tunisu se položaj nikakor ne more pomiriti. 10. tega meseca zvečer so neznanci vrgli ročno bombo na policijsko postajo in tako ubili enega francoskega vojaka, pet pa ranili. Generalni rezident je 11. tega meseca proglasil zaradi tega izredno stanje v mestu.

Hilali paša, ki je pred kratkim postal predsednik egipške vlade, je prišel zaradi svoje politike navzkriž z najmočnejšo egiptsko stranko, z wafdisti, katerim načeluje Nshas paša in ki so vodili egiptsko politiko že skoraj dvajset let. Izvršni odbor wafdistične stranke je na svojem sestanku sklenil, da se bo uprl splošni politiki nove vlade, ki namerava razpisati nove volitve. Tako bi spreminili sestav parlamenta, v katerem imajo zdaj odločilno besedo wafdisti, ki so v večini.

Ameriški zunanji minister Acheson je poslal mednarodnemu Rdečemu križu brzojavko, v kateri zahteva, naj Rdeči križ uvede preiskavo na Koreji, da se ugotovi vzrok epidemij, ki divjajo v Severni Koreji. Zaradi teh obtožb jejo severno-korejske oblasti Združene narode, da se poslužujejo v vojni bakterioloških sredstev.

V soboto 8. marca je po dolgi krizi Francija zonet dobila svojo vlado, ki je že sedemnajsta po zadnji vojni. Predsednik nove vlade je Pinay. Da je Pinay lahko sestavil vlado, se mora zahvaliti številnim glasovom degolistov, Ti niso bili disciplinirani svoji parlamentarni skupini, ki je prejšnji dan sklenila, da se bo glasovanja o zaupnici vzdržala. V novi vladi je zunanji minister še vedno Schuman, podpredsednik pa Pleven in Queuille. Značilnost nove francoske vlade je, da ima samo sedemnajst ministrov in pripadajo strankam, ki so glasovale za zaupnico, razen degolistov in seveda kominformistov.

Večina zapadnih držav, ki so članice Atlantskega pakta, je sklenila omejiti svobodo bivanja sovjetskimi diplomatom v svojih glavnih mestih. To so sklenile napraviti kot protiukrep, ker so Sovjetska zveza in njene satelitske države že zdavnaj prepovedale svobodo gibanja diplomatom zapadnih sil. Edino Norveška vlada je izjavila, da ne bo omejevala svobode diplomatom Moskve in ostalih vzhodnoevropskih držav.

DINARJI, LIRE in objokani župan Bartoli

smešno, da se repenčijo proti temu ukrepu prav tisti, ki so sami odgovorni in krivi za te ukrepe? Znano je, da se je italijanska vlada ob podpisu mirovne pogodbe v enajstem členu obvezala, da bo s svojim lirskim fondom finansirala obe področji STO. Toda coni B ni do danes dala še niti lire. Ali ni bila res »širokogrudna« do svojih »istrskih bratov«, ki jih tako strašno pomiluje, češ da »se potapljajo v revščini«? Če bi moralo naše prebivalstvo čakati na njene lire, bi se moralo res že zdavnaj »potopiti v revščini«.

Jasno, da se je Vojaška uprava cone B znašla v zelo težkem finančnem položaju. Zato se je morala sama izveleči iz zagate, v katero jo je privedla tako groba kršitev mirovne pogodbe s strani Italije. 1948. leta je uvedla dinar kot plačilno sredstvo v coni B. Nikjer na svetu pa ni države ali teritorialne enote, kjer bi

bili na paritetni osnovi v veljavi dve različni valuti.

Toda z novo odredbo ni rečeno, da je lira v coni B izgubila veljavo in da bodo emigranti vsi delavci, ki delajo v Trstu, prebivajo pa v coni B. Vsi lahko prinesejo v to cono neomejeno količino lir, a tu jih lahko menja v odnosu, ki je legalno določen. Če se začnemo spuščati v podrobnosti, bomo takoj videli, kako absurdne so trditve tržaških »Bartolincev«. Ali je to tako strog ukrep, če bo delavec iz Trsta zamejnal 20.000.— lir, ki jih je tam zaslužil, za 10.000.— din? Ali bo res na škodi, če bo za dinarje tu kupoval meso po 180. do 200.— din, medtemko bi ga moral v Trstu plačati po 800.— do 1.000.— lir? Ali pa mast po 200.— din, v Trstu pa po 600. do 800.— lir? Tako bi lahko še naprej naštevati.

Trdijo, da je ta ukrep le prebival-

stvu v škodo. Ali ni mnogo bolj oškodovano tukajšnje prebivalstvo s podtalno zamenjavo lire za dinar? Hkrati pa so s tem tudi namenoma rušili kupno vrednost dinarja. Tržaškemu županu in ostalim iredentističnim krogom gre ta ukrep na živce predvsem zato, ker bodo od slej težko finansirali svoje špijone v coni B, ki so prav za tiste lire rovarili med našim mirnim prebivalstvom, ga škodovali k medsebojnemu sovraštvu in rušili njegovo enotnost, ko pa vemo, da hoče naše prebivalstvo le, da z zaslužkom svojega dela v miru živi. Naše ljudstvo je za svoje delo plačano v dinarjih, torej ga ta odredba ne prizadene niti v najmanjši meri.

Tržaškemu županu bi svetovali, naj ne vilka nosu in stvari, ki se ga ne tičejo. Dovolj ima svojih problemov v Trstu, v tisti občini, kjer se proglasa za župana, čeprav je njegov mandat že zdavnaj potekel. Skušaj naj sestavi kakšno reskonkretno resolucijo, s katero bi se odstranilo pereče vprašanje 20.000 brezposelnih, vprašanje stanovanjske krize, moralnega življenja v določenih predelih mesta in podobno.

Prehrana in nega brejih svinj in prašičkov

Ceravno je svinja že zrela z šestimi meseci, je ne smemo pripuščati, dokler ne doseže vsaj deset mesecev starosti.

Ves čas brejosti moramo paziti na pravilno prehrano svinje, ker se v nasprotnem primeru redno rodijo slabi mladiči, ki so podvrženi različnim boleznim in jih dosti pogine. Zato je potrebno, da svinja dobiva dovolj lahko prebavljivih beljakovin in mineralnih snovi s hrano. Vendar se prav temu posveča premalo pozornosti, zato niso redki primeri rahitisa in slabi obolenj pri mladih prašičkih. Breja svinja po-

trebuje dnevno 10–12 gr apna, 5–6 gr fosforja in razen tega še vitamini A.

Navedene količine sestavin se v zimskem času dobi iz moke dobre detelje, otrobov in korenin. Proti brejosti je treba uvesti v dnevni obrok 100–200 gr kostne moke ali zmes krede, apnenca, gašenega apna in kuhinjske soli. Paziti pa je treba na količino soli, ker so svinje nanjo zelo občutljive in se pri večjih količinah lahko zastrupijo.

Navajam primer, kako izgleda dnevni obrok hrane brejih svinj Zavoda za pospeševanje gospodarstva v Skotjanu:

krmilnih enot,	prebavlj. beljak.
1 kg ribjih odpadkov	0.24 146.—
3 kg silaže (odpadki paradižnika)	0.9 120.—
1 kg suhe drobne sečkane detelje	0.5 100.—
2 kg koruze	2.4 144.—
2 kg ječmena	2.4 140.—
2 kg zelenega listja zelja	0.24 20.—
1.5 kg sveže pese	0.1 1.—
6.98 prebavlj. beljak.	671

Če analiziramo hraniva, opazimo, da odnos krmilnih enot odgovarja količini prebavljivih beljakovin t. j. 1:10. Tak pravilen odnos bi bilo težko doseči, če ne bi bili izkoriščeni ribji odpadki, ki vsebujejo dvakrat več prebavljivih beljakovin kakor koruza ali ječmen. Vidimo, da 1 kg ribjih odpadkov lahko nadomesti v pogledu beljakovin in 2 kg koruze ali ječmena, kar predstavlja obojestranski problem rentabilnosti prehrane svinj. Z ribjimi odpadki dobiva svinja tudi mineralne sestavine, kakor kalcij, fosfor (v neki meri tudi vitamin A in D). Drugo važno hranivo v obroku je detelja. Ob pravem času pokosena, dobro posušena detelja vsebuje dosti prebavljivih beljakovin in vitaminov, obenem je pa lahko prebavljiva.

Važno je tudi to, da dajemo svinjam sveže mekuhanne hrane. Sveža korma se bolj približuje naravi in vsebuje vse sestavine, ki se drugače s kuhanjem lahko izgube (vitamini).

Vso navedeno količino hrane z nekaj litri pomij ali odgovarjajočo količino tople vode damo svinjam v dveh obrokih. Omembe vredno je tudi to, da je 50 odstotkov hranil v raznih odpadkih, ki dajejo 40 odstotkov prebavljivih beljakovin od skupne količine ter bi drugače bili odvrženi in nas tako ne stanejo nič.

Za časa brejosti in pozneje, ko svinja že doji, je velike važnosti, da se čim več giblje po možnosti na svežem zraku, ker to zboljšuje apetit, prebavo in stvarjanje mleka. Gibanje na prostem ob lepem vremenu je potrebno in koristno tudi za mlade prašičke.

Kodravost breskev

Kodravost je ena najnevarnejših in najbolj razširjenih bolezni breskev. Ta gljivica (goba) napada že takoj spomladi liste in poganjke ter tvori na njih blede, pozneje rdeče mehurjaste oteklina. Okuženi listi se kodrajo in zavijajo. Po začetni okužbi se kodravost hitro širi še na ostale listje in kmaču opazimo, da je spodnja stran okuženih listov kakor posuta z belim prahom. To so plodnorojci gljivice (*Taphrina deformans*), ki povzročajo kodravost. Okuženo listje se začne kmalu sušiti, dobiva rjavo barvo in odpade. V odpadlem listju so gljivice, ki tam prezimijo, spomladi pa se iz njih zopet širi nova okužba. Trosi (seme) in podgobje kodravosti lahko prezimi tudi v mladih vejicah in v očiščih. Bolna drevesa so tako vsako leto več ali manj napadena, okužene veje pa se rade začnejo smoliti in odmirati. Posebno močno se razširi kodravost v vlažni spomladi.

V boju proti kodravosti je treba že za časa vegetacije vse močno okužene veje odstraniti. Odstraniti in zažgati je treba tudi odpadlo listje, ki je nov vir bolezni. Najvažnejše pa je, da breskve redno škropimo. Najučinkovitejše škropijo proti kodravosti je bordoška brozga. V isti navadno škropijo breskve s 3% bordoško brozgo, drugje uporabljajo 2%, nekateri pa celo samo 1% brozgo. Z 2% brozgo dosežemo zadovoljive uspehe. Najprimernejši čas za škropljenje je neposredno pred začetkom pogajanja bresčev.

Ker marsikdo ne zna pripravljati kalifornijske meze, bom postopek na kratko opisal. Za napravo 100 l brozge potrebujemo 20 kg žveplenega prahu, 9 kg živega apna (ali

27 kg gašenega apna) in 100 l vode. Najprej zmešamo v železnem kotlu, ki drži več kot 100 l, oddehtano žveplo in apno zmešamo z nekoliko vode v fino kašo. Potem damo kotel na ognjišče in dolijemo še preostalih 100 l vode. Med kuhanjem

je treba brozgo neprestano mešati. Vreti mora ob zmernem ognju in to približno trideset ure. Vodo, ki izhlapi, moramo nadomestiti z novo, zato si moramo preje zabeležiti, do kakšne višine je segala voda pred kuhanjem. Brozga je kuhana takrat, ko se njena rumena barva spremeni v rdečo. Predolgo kuhana brozga pa postane zelena in je manj vredna. Ko se brozga ohladi, jo nalijemo v železne sode ali velike steklenice. Za škropljenje breskev vzamemo 15 l te brozge in 85 l vode in s tako 15% kalifornijsko brozgo škropimo sadno drevje. Učinkuje proti kodravosti in drugim gljivičnim boleznim, pa tudi proti ušem in ostalim škodljivcem. Uporabljamo jo tudi za škropljenje ostalega sadnega drevja.

in prašičkov

kom je dobro dajati praženega ječmena, ki ima zelo dober okus in ga radi žrejo.

Posebno paznjo moramo posvečati odstavljanju prašičkov in če hočemo vzgojiti dobre prašičke, jih pod nobenim pogojem ne smemo odstaviti pred osmim tednom starosti. Če se nahaja med njimi kakšen slabši, ga pustimo še dalj časa tako, da odstavimo najprej najmočnejše. V tem času se svinji zmanjšuje obrok koncentrirane hrane, da se zmanjša izločevanje mleka in s tem prepreči upadlost vimena.

Ko so prašički odstavljeni, jih prve dni hranimo samo z omo hrano, ki so jo dobivali ob času sesanja z dodatkom. Naposled se preide na ostalo hrano.

Čreda odličnih švicarskih plemenjakov

GOSPODARSTVO

Porast živinoreje v Sloveniji

Popis živine, ki je bil izveden srednjajana tega leta v Sloveniji, kaže zanimivo sliko v razvoju števila živine. Dasi kaže popis delno nazadovanje nekaterih vrst živine (konjev, goveda in prašičev) v primerjavi s podatki prejšnjega leta, vendar je stanje glede števila živine v povprečju zadovoljivo. Kljub bolezni, ki je v minulem letu prizadejala ovčerejo na Primorskem, se je ovčereja po številu glav povprečno v Sloveniji zelo dvignila. V 1951. letu znaša prirast ovac okrog 4000 glav. Nasprotno predvojnemu stanju se je ovčereja v Sloveniji dvignila za preko tri in pol.

Tudi število druge živine je po podatkih navedenega popisa znatno višje, kot je bilo pred vojno. Predvojno število živine je preseženo: pri konjih za 27 odstotkov, pri govedu za 31 odstotkov, pri prašičih za 20 odstotkov, pri ovčah za 37 odstotkov, a pri perutnini za 23,5 odstotka.

Podatki popisa dokazujejo, da je petletni plan LRS po številu glav dosežen in presežen, in sicer pri konjih za okrog 20 odstotkov, pri govedu za 9 odstotkov, pri ovčah za 56 odstotkov. Glede števila prašičev je petletni plan LRS tudi presežen, dasi sicer v manjšem številu.

Govedoreja je napredovala predvsem v grosupljskem, goriškem, kočevskem, črnomeljskem, murskosoboškem in novomeškem okraju. Več ali manj na enaki višini je govedoreja v ilirskobistriškem, ljutomerskem, trebnjskem in ptujskem okraju.

Ovčereja raste predvsem v okrajih, ki doslej niso bili izrazito ovčarski predeli, a imajo ugodne pogoje za razvoj ovčereje. Največji porast ovčereje po podatkih popisa izkazuje okraj: Grosuplje, Kočevje, Ljubljana-okolica, Ljutomer, Novo mesto, Postojna, Radgona in Trebnje.

FINANCIRANJE INVESTICIJ 1952

Z družbenim planom FLRJ se spreminjajo tudi finančni investicij. V dosedanjih letih so bile investicije in njihovo financiranje sestavni del proračuna. Z uvedbo družbenega plana

KAKO ODREZES STEKLENICI GRLO

Večkrat nas ta ali oni vzrok prisili, da odrežemo steklenici grlo. To izvršimo na naslednji način:

Dolgo volneno nit namočimo v bencinu ter jo malo ožmamo. Nit nekajkrat ovijemo okoli stekleničnega grla, nato jo zažgemo in pustimo, da zgori. Steklenico potopimo z dnom v mrzlo vodo. Na mestu, kjer je zgorela nit, počasi steklenico vzamemo iz vode. Paziti moramo, da namočeno nit dobro ožmamo.

mo. Če bi se bencin cedil, bi ožgalek ne bil gladek.

ZAKAJ TECE KRAVI MLEKO SAMO OD SEBE IZ VIMENA

Večkrat je vzrok temu ohlapnjenje zaporne mišice v sesku. Ohlapnjenja nastane zaradi kakšne bolezni, slabe molže ali starosti krave. Proti temu priporočamo naslednja sredstva:

Zival moramo večkrat do čistega pomolžiti ter pri tem vime in seske gnesti, gladiti in jih izpirati z mrzlo vodo. Nekateri svetujejo, naj natakemo kravi na seske gumijevе obročke, ki po molži stisnejo seske. Priporočamo živinozdravniški pregled.

KAKO SE ODPRVI NOVIM SODOM OKUS PO LESU

Nov sod napolni z apneno vodo, ki ji dodaš nekaj solitra ali kalija (potase). Na 100 litrov prostornine vzemi približno 40 gramov omenjenih snovi. Po tednu dni izprazni sod in ga izmijaj toliko časa, dokler ne priteče iz njega čista voda.

KAKO VISOKE NAJ BODO JASLI

Pri večini naših hlevov ugotovimo, da so jasli previsoki. To je večkrat vzrok, da živali dobi sedlasti hrbit. Gornji rob pravilno zgrajenih jaslí ne sme biti višji od 60–65 cm. Na Holandskem (najbolj napredna živinorejska dežela) gornji rob jaslí ne presega 40 cm višine.

Naši kmečki pregovori

»Roka roko umije — obedve obraz.«
»Kjer je veliko vpitja, je malo uživanja.«
»Ni mogoče združiti ognja in slame.«
»Kdor se preveč poniža, tega pohodijo.«
»Udarec najde ogenj v kamnu.«
»Dober sosed več velja kakor deset stricev.«

lahko ustanovijo tudi še drugi skladi. Iz čistega dohodka se izloči na koncu vsakega poslovnega leta: a) pri obrtniških proizvajalcih - predelovalnih in storitvenih zadrugah v skladu za razdelitev zadrugnikom največ 40 odstotkov in v druge sklade najmanj 60 odstotkov čistega dohodka, b) pri nabavljajalnih in prodajnih obrtniških zadrugah v skladu za razdelitev zadrugnikom največ 30 odstotkov in v druge sklade najmanj 70 odstotkov čistega dohodka.

Obvezna kalkulacija in obračun stroškov tudi v gozdarstvu in kmetijstvu

Na podlagi predpisov o obvezni kalkulaciji in obračunu stroškov v industriji in rudarstvu je predsednik sveta za kmetijstvo in gozdarstvo FLRJ izdal posebne predpise o obvezni kalkulaciji in obračunu stroškov v gozdarstvu in kmetijstvu. V teh predpisih, ki se uporabljajo od 1. januarja 1952, so stroški posameznih elementov podrobneje opredeljeni.

Predsednik sveta za kmetijstvo in gozdarstvo FLRJ je predpisal obvezno kalkulacijo in obračun stroškov kmetijske proizvodnje tudi za kmetijske zadruge.

Pomembni predlogi glavne zadrzne zveze FLRJ

Predsedništvo Glavne zadrzne zveze FLRJ je izdelalo načrt uredbe o socialnem zavarovanju članov kmečkih delovnih zadrug. V smislu sklepov Plenuma Glavne zadrzne zveze FLRJ je Predsedništvo Glavne zadrzne zveze FLRJ sprejelo načrt uredbe o prenehanju delovanja skladov za mehanizacijo in investicijsko graditev zadrzne kmetijske.

Izdelujejo se navodila za izvedbo reorganizacije okrajnih zvez kmetijskih zadrug in za ukinitve skladov za mehanizacijo. Ustanavljanje podzvez obrtniških zadrug bo podrobneje predpisano.

Pričakovati je treba, da bo naša kmetijska zadrugništva v bližnjem času v smislu sklepov Plenuma Glavne zadrzne zveze FLRJ tudi pravno enotno urejeno.

Nadaljevanje na 10. strani

Razstava slikarja Jožeta Cesarja v galeriji „Škorpion“ v Trstu

Pretekli četrtek so odprli ob prisotnosti številnih zastopnikov naših kulturnih ustanov in ljubiteljev umetnosti umetniško razstavo našega znanega slikarja Jožeta Cesarja.

Razstava, ki jo je priredil naš umetnik po manj kot dveh letih od zadnje njegove osebne razstave sam v isti razstavnici galeriji, — priča o njegovi umetniški vitalnosti, neprestani rasti in umetniškem presnavljanju.

V resnici pazljiv obiskovalec takoj opazi neke nove razvoje z vso

rojen v Trstu, a njegov rod izhaja iz Istre, iz Obrova, tam na robu Čičarije, nagnjen k pretiravanju, celo irealnosti po lastnih izraznih namerah. Zato bi ga ekoro imenoval nekakega barvnega ekspresionista.

Primerjajte njegova olja, ki so prejelcaj najpomembnejša umetniška zrna in izrazila tudi tokrat pri Cesarju. Menda barvno doslej še ni bil tako silovit kot je n. pr. pri Bohinju, kjer so sence kostanjev naravnost črne, listje dreves temno zeleno, prehajajoče v črno kot gro-

odražajo težko življenje v revni istrski koči skalovite Čičarije.

V akvarelih je razpoloženje bolj vedro in take so tudi barve v lahkotnem elementu tega izraznega sredstva bežnih valov, vrženih v naglici na papir s pravim mojstrstvom. Vodna barva zahteva naglico, spontanost, da se barva ne suši in razmaže; teči mora in se prelivali v vsah odterkih po tranončnih slikarjevih nagibih. In to je slučaj pri Cesarjevih akvarelih, — barve so tu sveže, prosojne, vedre, kot je naša pokrajina, težka predmestja, naše marine, Bohinjski kot. Vendar zato te slike niso nič manj Cesarjeve s svojimi toni, ki se tudi tu znajo stopnjevati, da ne tako pogosto, do največjih silovitosti. Naj navedem le nekaj najlepših, ki nas osvoje na prvi mah, kot je n. pr. Pogled z mojega okna, z večernim razpoloženjem med nagnjenimi brzo drogovi, Pri Sv. Vidu, celo z nežnim notrojenjem, čit v Pomlči pod Križem z večerno zarjo skozi obrise ribičkih mrež. Ne bomo naštevati in podrobno razčlenjevali, naj to napravi vsak naš kulturni človek, ki naj ne pozabi obiskat te lege razstave. In ne dvomimo, da bo občutil iskreno zadoščenje nad to novo pridobitvijo likovne zakladnice naše zemlje. Jelinčič

VSE PO MALEM

Mark Twain je bil nekoč bolan in ni smel dva dni nič jesti. Sebe potem mu je zdravnik dovolil malo juhe vsako uro. In strežnica mu je dajala vsako uro po eno samo žlico.

Mark Twain je nekaj časa to mirno prenašal, potem pa je rekel:

»No, že prav, gospodična. Zdaj bi pa rad še kaj bral.«

»Ne smem vam ničesar dati. Utegnili bi se razburiti, in to bi vam škodilo.«

»No, vsaj kakšno malenkost. Morda kakšno pisemsko znamko!«

SMOLA DELA MEDICINSKI IZPIT

»Povejte mi vsa sredstva, ki povzročajo potenje,« pravi profesor.

Smola našteje vsa najvažnejša.

»No,« izprašuje profesor dalje, »Kaj pa če bi vsa ta sredstva nič ne pomagala?«

»Potem bi poslal bolnika k vam na izpit.«

Slavni slovenski učenjak Josip Štefan

Cepprav smo Slovenci majhen narod, imamo mnogo slavnih mož, med njimi svetovno znanega fizika Josipa Štefana. Tujina mu spleta lovorjave vence. V arhivah slavnega dunajskega vseučilišča slavi Štefana prekrasni spomenik. V inštitutu za teoretsko fiziko na Dunaju, ki je prav po Štefanovi zaslugi zaslovel daleč po kulturnem svetu, visi slika Josipa Štefana — velikega učenjaka, ki ga je rodila slovenska mati.

Pri Sv. Petru v bližini Celovca je v Zreljskem drevoredu na hiši št. 3 spominska plošča, na kateri piše: »V tej hiši se je rodil 24. marca 1835 fizik Josip Štefan, odkritelj po njem imenovanega zakona o sevanju.« V tej hiši je mladi Jože preživel svojo mladost. Obiskoval je normalno in gimnazijo v Celovcu. Njegova mati in oče sta bila siromašna in celo nepismena. Jože pa je bil zelo nadarjen; bil je vzoren dijak. Prihujljen predmet mu je bila slovenščina, za katero mu je vzbudil zanimanje profesor Anton Janežič. Zato je tudi mladega Jožeta zanimal val narodnega prebujenja in ga pritegnil v vrtnice zavednih Slovencev. Družil se je s svojimi sošolci, zavednimi Slovenci in skupaj z njimi ustanovil krožek, ki je izdal dijaški list »Celovško Slavijco«.

Štefan je bil tudi literat. Ze kot petočletec je napisal svojo prvo pesem v »Vedežu«, v časopisu za šolo in mladino. Pozneje pa so izšle njegove številne pesmi in spisi v »Pčelah«, v Bleiweisovih »Novicah« ter v »Sol-skem prijatelju«. Zlasti pa se je Štefan zanimal za fiziko.

V jeseni leta 1853 se je osemnajstletni Štefan vpisal na filozofsko fakulteto dunajskega vseučilišča. Štefanova živa želja je vedno bila, da bi prodrl čimprej in kar najgloblje v skrivnostni narave. Vedno se je trudil, da bi se z lastnimi raziskovanji in odkritji čimprej uveljavil. Pri svojem

PRIMORSKI FESTIVAL

Ljudska prosveta bo priredila za peto obletnico priključitve Primorske festival. To naj bi bila manifestacija, ki naj bi se odšlej vsako leto ponavljala.

SPORED:

15. junija otvoritev razstave v Ajdovščini.

21. junija zvečer dramska predstava v Ajdovščini in morebitne druge predstave v raznih krajih.

22. junija ob deseti uri slavnostna otvoritev in nastop pevskih zborov, motorne dirke.

Ob petnajsti uri lutkovna predstava, ob 16. uri fizikalni in folklorni nastopi.

Sodelovali bodo gostje iz Trsta (300 pevcev) in iz Koroške (folklorna skupina iz Brnce). Eventualno nastopi tudi istrska folklorna skupina iz Dekanov.

Kraj: trg v Ajdovščini, v primeru slabega vremena pa kinematografska oziroma velika dvorana v Ajdovščini; gledališke predstave na rekonstruiranem letnem odru; fizikalni in folklorni nastopi na športnem igrišču v Ajdovščini.

PODROBNOSTI O SPOREDU

Glasba: Mladinski zbori nastopijo množično in izvedejo pet do šest pesmi s spremljavo godbe na pihala iz Idrije. 21. februarja je bil v St. Petru pri Gorici enodnevni seminar za zborovodje mladinskih pevskih zborov, ki so določili za nastop. Vodil ga je tovariš Suligoj.

Tudi mešani zbori nastopijo množično, vendar samo res dobri pevci. Vodil jih bo tovariš Fon z glasbene šole v St. Petru. Izvajali bodo samo skladbe primorskih skladateljev. Vinko Vodopivec je že uglasbil pesem za mešani zbor kot prigodnico za Primorski festival: Naša Soča.

Eventualni moški zbori in ženski zbor učiteljskega v Tolminu bi nastopili samostojno.

Zbor »Srečka Kosovel« pod vodstvom R. Simoničja se bo mogel za priložnost spet sestati in zapeti krajši spored. Večina pevcev bivšega »Kosovela« živi na Primorskem. Med njimi, kakor tudi med drugimi kosovelci je že veliko zanimanje za ta nastop.

Pevski zbor iz Trsta. Idrijska godba na pihala pod vodstvom tov. Klemenčiča.

Recitacija: Morda Igo Gruden; Pozdrav Primorcem.

Dramatika: Gledališče za Slovenko Primorje v Posojni pripravlja igro »Matka Karla Capka. Ilirska Bistrica pripravlja »Verigo«. Tolminci pripravljajo »Miklovo Zalco«.

Folklorni nastopi: Terenskih skupin skoraj ni, ta veja ljudskoprosvetne dejavnosti je na Primorskem malo razvita in med ljudstvom ni veliko zanimanja zanjo. Nastopijo naj samo skupine gostov s Koroške in STO.

Fizkultura: Proste vaje, vaje na orodju, športne igre; enotni kroji. Zanimati je treba Fizikalno zvezo, aeroklub, pritegniti Ljudsko tehniko.

Razstave: Likovna razstava, književna razstava, glasbena razstava. Osnovna misel pri razstavah: dela umetnikov, ki jih je dala Primorska, se razstavijo na primorskih tleh primorskemu ljudstvu.

Lutkovni odri: Skupine iz Ajdovščine in Nove Gorice. Predstave razen v Ajdovščini eventualno tudi v Vipavi.

OBVESTILO UCITELJSKEGA PEVSKEGA ZBORA

Vse sedanje člane in članice UPZ ter nove člane, ki mislijo pristopiti k pevskeemu zboru, obveščamo, da so redne pevske vaje ob sobotah ob 15. uri dalje v prostorih Glasbene šole v Kopru. Zaradi nastopa ob Dnevu slovenske kulture v aprilu tekočega leta prosimo, da pevci točno in redno obiskujejo pevske vaje in da se prijavijo čimveč novih članov iz vrst učiteljev in profesorjev v smislu sprejetega sklepa Društva učiteljev in Društva profesorjev koprškega okraja.

GODBENIKI, POZORI!

Na prodaj so naslednji instrumenti:

klavirska harmonika 96 basov (Scandalli), saksofon kontralt Es (angleške svetlovne znamke), trombon a conlusus (zug pozavna), znamke La Fayette-Parfiss, violina in kompletna jazz baterija.

Interesenti naj se javijo osebno ali pisмено na sedežu Slovensko-hrvaške prosvetne zveze v Kopru.

Naše knjižne novosti

Slovenski knjižni zavod je pričel z novim letom precej pridno pošiljati na knjižni trg publikacije priljubljene in cenene knjižne zbirke »Mala knjižnica«. Osljubo, ki jo je založba dala konec lanskega leta, da bo izdala vsak mesec vsaj dva zvezka, dokaj vztrajno izpolnjuje. Doslej so izšli že štirje zvezki. Pravkar se je pojavil na trgu 49. zvezek Bora Stankoviča »Ovenela rož« (176 strani).

Prevajalec Pavel Flerč je poslovenil osem črtic, ki jih šteje srbska književna kritika med njegove najboljše stvaritve. Njegov roman »Nečista kri«, ki smo ga dobili že dvakrat v slovenskem prevodu (prva izdaja leta 1934, druga 1951 — prevajalec Fran Albreht), je brez dvoma eno najmočnejših del srbohrvaškega pripovedništva. Večina daljših povesti tega srbskega realista je nedokončana, tako da smo s to zadnjo zbirko dobili Slovenci prevedeno pravzaprav v glavnem vse njegovo delo. Prevod je bil potreben tem bolj, ker je zaradi ločnega kolorita izvirnikovega jezika že izvirnik sam neumljiv celo Srbom, ki niso doma iz Vranja ali njegove okolice. Ta nenačrtna besedni zaklad in svojevrstna napetost sloga sta delala prevajalcu precejšnje težave. To se prevodu pozna.

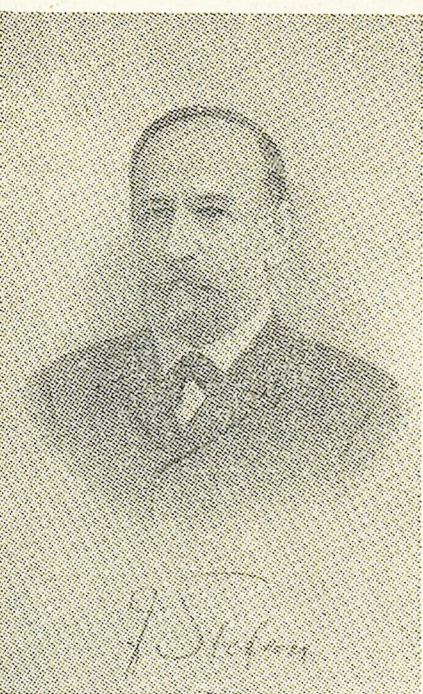
Kot 50-ti zvezek »Male knjižnice«

je izšla v prevodu Ivana Cernagoja povest »Anatola France« »Jokasta« (128 strani), ki ima vse značilnosti stvaritev svojega mojstra. S tem delom smo dobili Slovenci v kratkem časovnem zaporedju že dva prevoda (pred tedaj je izdala Cankarjeva založba A. France: »Bogovi so žejni«) tega francoskega humanista, racionalista, esteta in klasičnega stilista ter borca za prihodnost svobodnega človeka. O osebnosti pisatelja ne bomo izgubljali besed: odprite njegove knjige in spoznali ga boste!

V našem kronističnem pregledu še zabeležimo, da je Državna založba Slovenije izdala 4. knjigo »Zbranega del« Janka Kersnika (352 str.). Urednik dr. Anton Ocvirk je s četrto knjigo zaključil leposlovni del pisateljevega življenjskega dela. Sledile bodo knjige, ki bodo prinesle Kersnikove podlistke, časopisne članke, ocene in naznanje še njegova pisma. Pričujejoča knjiga prinaša »Povesti za ljudstvo«, kakor jih je imenoval Ivan Prijatelj in so izhajale v koledarju Mohorjeve družbe. (Kako je stari Molek tatu iskal! Znojilčevega Marka božja pot, Za čast, Rejencova osveta) in daljšo povest iz kmečkega življenja »Očetov greh«.)

Urednik je knjigo skrbno opremil z opombami, ki so literarno historičnega značaja.

študiju je Štefan odlično napredoval in je že leta 1858 prebil filozofski rigoroz in bil promoviran za doktorja filozofije. Istega leta je postal na dunajskem vseučilišču privatni docent za matematično fiziko. Ze kot mladenič je napisal številne znanstvene razpra-

ve. S svojimi spisi je vzbudil pozornost učenega sveta. Leta 1860 je bil kot 25-letni mladenič izvoljen za dopisnega člana dunajske Akademije. Tri leta kasneje je bil imenovan za rednega profesorja višje matematike in fizike na dunajskem vseučilišču.

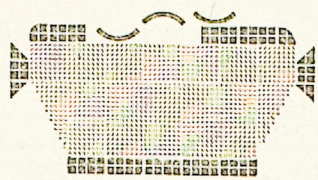
Najdolgnejše Štefanovo eksperimentalno delo pa je bila vsekakor določitev toplotne prevodnosti plinov. Štefan je namreč izumil preprosto pripravo, ki jo je imenoval diatermo-

meler in je z njo na nepričakovano lahek način določil prevodnost plinov. Največje odkritje, ki ga je napravil v svojem življenju, je izrazil v skopem jeziku znanosti s tremi črkami: u (sigma) = T. To je magična formula, ki nam odkriva veliko skrivnost narave. Vsebuje številčno razmerje med temperaturo nekega telesa in njegovim izžarevanjem ter nam daje možnost, izračunati temperaturo na površini teles. Štefan je na ta način tudi izračunal temperaturo na površini sončne oble in je našel, da znaša okrog 6.000 stopinj Celzija.

Štefan se je ukvarjal razen s problemi toplotne prevodnosti še s problemi plinske difuzije, z raziskovanjem svetlobnih pojavov in z zamačnimi optičnimi, a tudi akustičnimi problemi. Leta 1885 je celo predsedoval Mednarodni konferenci za normalni ton na Dunaju. Velike, nevenljive zaslugi si je Štefan pridobil tudi kot teoretik na področju elektrike in magnetizma. S svojim znanstvenim delom si je Štefan pridobil tolikšen sloves in ugled, da so ga postavili na marsikatero častno in vodilno službo. V Solškem letu 1869—70 je bil dekan filozofske fakultete. Naslednje leto pa je rektor magnificus dunajske Almae matris. V poznejših letih pa je dosegel še številne častne naslove. Postal je podpredsednik dunajske akademije, kar je bil vse do svoje smrti.

Za njegovo znanstveno delo so ga počastile tudi številne inozemske družbe in visoke šole. Štefan pa ni bil samo velik učenjak in plemenit človek, bil je tudi vzoren učitelj in zaveden Slovenec. Toda ni mu bilo usojeno, da bi dolgo užival sonce svoje življenja. Ze spomladi 1892. leta je težko obelzel za influenco, 7. januarja 1893 pa ga je rešila težke bolezní smrt.

Čudežni lonec

(Nadaljevanje in konec)
Nekoč pa se je vzhvalil mednje slab, hinavski fant. Ko je zvedel za Tončkovo skrivnost, je ukradel lonec in ponoči izginil. V Tončkov dom se je zopet naselila lakota. Toda sedaj nista bila lačna sama s staro mater-

jo, lačni so bili tudi otroci, ki so se udabili pri njih. Nekateri pa so ostali pri Tončku, kjer so imeli vsaj streho nad glavo. Pomagali so ljudem za skorjo kruha, nagnili jabolko, stare, raztrgane čevlje. Bili so večkrat lačni kakor sili.

Cez nekaj časa je Tončkova mati umrla. Tedaj se je Tonček odločil, da gre iskat fanta, ki mu je ukradel lonec. Napočil se je s svojimi tovariši po svetu.

Dolgo, dolgo so hodili iz kraja v kraj, iz dežele v deželo, zakaj za nepoštenim fantom ni bilo nobene sledi. Potovanje tudi ni bilo lahko; denarja niso imeli, zato so se morali mnogokje ustaviti za dalj časa, da so si s priložnostnim delom zaslužili za vsakdanji kruh. Iz Tončka je zrastle Tone, iz Mihca Miha, iz Tomažka Tomaž.

Prišli so v veliko mesto. Zdejo se jim je, da se je moral nepošten fant zateči prav v tako mesto, zakaj najlaže se je skriti, kjer je veliko ljudi, mnogo hiš. Mnogo takih mest so že obredili. Toda dočle se vsakokrat zaman. To pot pa so imeli srečo. Ko so po mnogih dneh že nameravali zapustiti mesto, so nenadoma zagledali iskanega fanta, ki ni bil več fant, temveč gospod. Prišel je iz velike hiše, na kateri je pisalo: Hotel Lovran. Tedaj so že vedeli, kaj pomeni be-

Branko Šalamun: Iz Kopra v Švico

Iz Zeneve do meje ni na nobeno stran daleč. Da ni meja krog in krog Zeneve železna zavesa, je znano. Kljub temu me je presenetil v nedeljo brat s predlogom: »Ko sva že tu, skočiva čez mejo v Francijo.« »Tukaj — sva bila na cesti, ki vodi po jezu nove hidrocentrale Verbois, nekaj kilometrov pod iztokom Rhona iz jezera. Pogled z vrha jeza v globino povzroča vrtoglavico, čeprav je Verbois med električnimi centralami v Švici komaj na devetem mestu. Leta 1948 so proizvajale švicarske elektrarne 10 milijard kWh. (V Jugoslaviji se približujemo 3 milijardam, kar je trikrat več, kot so proizvajale elektrarne v l. 1939.) Švicarji računajo, da bi mogli izkoristiti letno 24 milijard kWh in prodajajo že danes nekaj svojega toka v inozemstvo.

Pod Verboisjem in onstran meje potekne široki Rhone v francoska kraljska tla. Rojen v Švici, ne kaže velikega zaupanja v francosko gospodarstvo, vsaj tik za mejo ne. Gospodarsvo vzbuja najhujši padec povsod po svetu največ nevolje in kritike ob me-

seja hotel. To je velika hiša, kjer dobe popotni ljudje prenočišče in hrano. Lovran pa je bilo fantovo ime. Tega so se še dobro spominjali.

»Z našim loncem si je zaslužil za hotel,« je vse hkrati spozleleto. Jezno so planili proti gospodu. Ta jih je menda spoznal, zakaj hitro se je umaknil nazaj v hišo. Oni pa za njim. Gospod je prišel bežati, bežal je naravnost v kuhinjo. Tam je v naglici pograbil lonec, da bi ga skril. Toda fantje so bili že pri njem. Skušali so mu iztrgati lonec iz rok. Med ruvanjem je padel lonec na tla in se ubil. Pripadeno so zrl v črepinje. Toliko početov so napravili, da bi dobili lonec, zdaj pa leži razbit pred njimi.

»Bo pa hotel naš,« je rekel Tonček čez nekaj časa. »Z našim loncem si ga je prislužil.«

Šli so do sodnika. Toda pravda se je vlekla in vlekla. Lasje so jim osiveli, marsikoga je že pokosila smrt, razsodbe pa še vedno ni bilo. Nazadnje je ostal pri življenju le še Tone. Ta pa se je vrnil v domači kraj, ne da bi še dalje čakal razsodbe. Pravili so tudi, da so gostje začeli zapuščati hotel, ker hrana ni bila več tako dobra, kot je bila prej, ko so gostom kuhali v čudežnem loncu.

Psiček in muca

Psiček je vprašal mucko: »Ali veš, zakaj se midva kregava?« Mucka odgovori: »Ne vem. Ali ti, psiček, veš?« »Tudi jaz ne vem,« odgovori psiček. Mucka pa nato odvrne: »No, potem pa je sovraživa še naprej!« Pray tedaj pa je iz daljnih daljav priletela ptičica in jima rekla: »Bedaka, namesto da bi sklenila prijateljstvo, hočeta vse življenje živeti v sovraštvu!« Ko sta mucka in psiček to slišala, sta se odločila, da se bossta pobotata in postala prijatelja. In, bogme, od tedaj je minila že dolga vrsta let, psiček in mucka pa se še do danes nista odločila in se še dandanes menita.

Učitelj: »Kdo izmed vas, ki ste z dežele, je kaj posebnega opazil med semestralnimi počitnicami?« Metka: »Jaz sem opazila, da neso črne kure bela jajca, bele kure pa nikoli ne črnih.«

RESITEV KRIZANKE IZ 9. STEV.

Vodoravno: ura, omara, F. L. (Fran Levstik), so, pes, stonoga, os, ka, ino, pepelka, ena, ima, ta, ea, komet, saj.

Navpično: um, raven, ar, ol, as, fes, osa, posipa, sokoli, to, ga, ne, pet, enak, kmet, aaa, Ema, os, ej.

4

jah. Pravijo, da bodo zgradili Francoski hidrocentralo, ki bo izkoriščala vodo ogromnega podzemnega jezera reke Rhona, tam nekje, kjer kupujejo zaenkrat tok iz Švice. Ko je priključil Napoleon leta 1798 Zenevo k Franciji in jo znova izgubil, l. 1814, ni slutil, kako tečejo tokovi okoli Zeneve in koliko pomenijo.

»Nimam vizuma za Francijo in ne polnega lista s seboj,« sam pripomni.

»Moja švicarska legitimacija velja za obo, za primer, če bova koga povzela. Brez švicarske legitimacije bi bila krivca, brez oziroma na področnosti — dočim more avtomobilist z legitimacijo vodno tedi, da je pešec hodil levo, ali kakor da bi bil pijan.«

»Razumem. In kako upoštevajo avtomobilistične zagovore švicarska sodišča?«

»Na tej cesti je izgubil življenje zdravnik iz Lausanne z ženo. V gručo radovednežev ob ponesrečenosti je zavozil angleški diplomat in zlomil nekemu nogo. Grogdeni pešci so hoteli avto zažgati. Diplomati se je skliceval na svojo mednarodno nedotak-

Matej Bor:

ZAJČEK

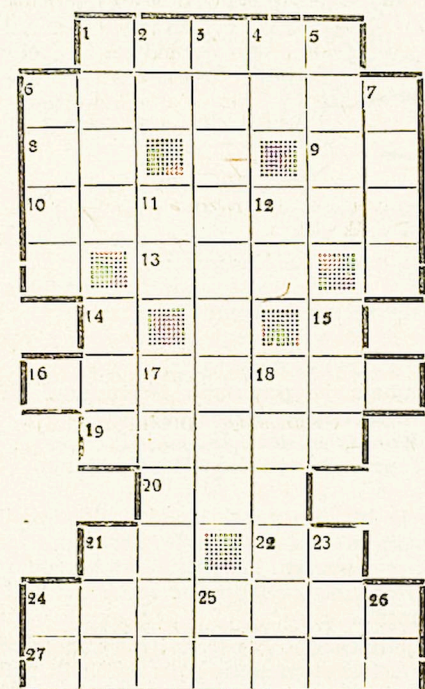

Tamkaj v travi na planjavi je pošast uzrl zajček suhi, dolgouhi pa domov jo ucvrl.

»Kaj te opali! so žvižgali kosi — potepenci!« Urno tečeš, pa ne utečeš svoji črni sencil!

ZA BISTRE GLAVE

Vodoravno: 1. reka v Srbiji (pritok Donave), 6. naziv jista, ki je namenjen mačim najmlajšim, 8. in (latinsko), 9. mikalnica, 10. vrh v Julijskih alpah, 13. reka v Rusiji (pritok Volge), 16. slovenski jezikoslovec, tudi drug naziv za čevljarija, 19. ima roge, 20. cток v Jadranskem morju, 21. osebni zaimek, 22. vzlik presenečenja, 24. nič nam ni prijetno, če pihva ta veter, 27. geometrijski lik (dvojina).

Navpično: 1. voditelj jugoslovanskih narodov, 2. začetnici največjega slovenskega pisatelja, 3. priključena mladinska pesem, ki je izšla tudi v slikanici, 4. predlog, 5. oblika glagola kaniti, 6. oblika glagola cepati, 7. skrajšano žensko ime, 11. grška črka, 12. predlog, 14. zelenjava, 15. vojna (srbohrvatsko), 17. pijančuja, 18. priimek največjega indijskega pesnika in filozofa, 21. veznik, 23. vodna zapreka, 24. kratica za besedo starejši, 25. pesnitev, 26. predlog.

4

živost. Švicarji prebijo večinoma z besedami in povrhu je varovala Anglaška švicarska policija. Toda po sodni obravnavi in po doseženem soglasju z angleško vlado je odvzela zvezna vlada diplomatu imuniteto, ga obsodila na odškonino, na 3 mesece zapora in na izgon iz Švice. Če trdiš v tej deželi ob švicarske zakone, ti prav nobena imuniteta ne pomaga.

»Razumem — in upam, da ne bova povzela nikogar, čeprav imam legitimacijo.«

Na križišču pred mejo je pokazal brat smer vožnje in se ozrl proti stražniku. Obmejni stražnik je poki-mal.

»Si videl — brez legitimacije in brez postanka! Se carinika pogledj prijazno — in sedaj sva v Franciji.«

V Franciji, prav za prav sredi polja in ob prijaznem gozdiču nista srečala nikogar. Nekaj minut kasneje sva potoma drugemu cariniku in stražniku in vozila znova dalje po Švici, ne da bi se ustavila.

Eta sva v eni od okolnih »zone franche«, v francoski prosti coni, ki leži onstran stare in priznane državne meje in ki je obenem naravno in nemoteno povezana z ženevskim kantonem. Tudi toč je bila med vojno močno zastražena in zgrajena z bodeto žico. Spomnil sem se tržaškega »Porto franco« in njegovega naravne-

Dragi stric Miha!

Hočem Ti malo popisati kakšno je naše življenje pozimi. Največ se hodimo sankat. Razen tega pa gradimo pičkom hiške ter jim potresamo dolinice, da ne bi v snegu od gladi umrle. Zdaj pa prav lepo pozdravljam Tebe, pa tudi vse vaše pionirje in pionirke

Bole Nada, uč. III. razr. osn. šole v Slavini.

Dragi stric Miha!

Veš, dragi stric Miha, jaz stanujem v Strunjanu. Tudi šolo obiskujem v tej vasi. Saj gotovo veš, kje je naša vas. Posebno poleti se veli kokrat sliši govoriti o tem vrtu. Leži ob glavni cesti Izola-Portorož, v lepi dolinici ob morju. Prebivalci Strunjana se bavijo največ z vrtarstvom, veliko pridelamo zgodnje

...stric Miha odgovarja

Ljuba Nada!

Tako je prav, Nada! Le gradite pičkom hiške in čuvajte jih pred lakoto. Drobne pičice vam bodo spomlad vso skrb stotero povrile. Ne samo s svojim petjem! Koliko številnih majhnih, toda zahrbtnih sovražnikov polj in sadnih dreves bodo pokončale! Vidiš, Nada, vaše delo ni samo lepo in plemenito, temveč tudi koristno za nas vse! No, pa še kaj se oglasi!

Ljuba Antonija!

Povedati Ti moram, da sem že bil v Strunjanu in da mi je bilo zelo všeč pri vas! Prav rad bi se še enkrat zglasil tam. Kadar bo nanesla priložnost, da me bodo obiskali pionirski, ki še niso videli morja, pridemo prav gotovo obiskat prelepo strunjansko dolinico. Pa si bomo ogledali soline in morje in vašo vas in — če bodo jagode in češnje zrele, — se bomo spomnili tudi Tvojega povabila, Ljuba Antonija! No, do tedaj pa na svidenje in oglasi se še kaj!

Pa si oglejmo, kdo je pravilno rešil križanko iz devete številke »Slovenskega Jadrana«! Kar lepo po vrsti: Možina Marija iz Dobrave, Sbil Danica iz Planine, Lenasi Franc iz Ljubljane, Zuri Marta iz Tolmina, Lado Cesnik iz Palčja, Bole Milica iz Slavine, Pavle Jevnikar iz Kopra, Herkov Maja iz Kopra, Novak Nevij iz Izole, Petrič Vojko

4

ga zaledja ter si misli znova: razumem.

Spotoma sva si ogledala interkontinentalno letališče v Cointrin, kjer je pravkar pristajalo letalo indijske letalske družbe. Na obzorju nad Zenevo je blestel v večernem zimskem soncu Mont-Blanc.

Oračja na otroški kliniki v Zenevi sem se zavedel bolje v Lausanni. Tudi v Lausanni govorejo francoski. Klinični asistenti, francoski Švicarji z nemškimi imeni — Christen, Pabst, Schneider, Laubacher — berejo in govorejo nemški, kot pač obvlada vsak šolan Švicar vsaj en deželni jezik poleg materinskega. Zato, da se ga naučijo, študirajo nemško govoreči Švicarji nekaj semestrov v Lausanni, Zenevi, Fribourgu ali Neuchâtelu in francosko govoreči Švicarji v Bernu, Zuerichu ali Baselu.

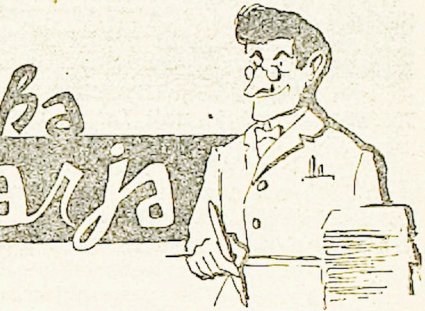
zelenjave in sadja. Pravijo, da je pri nas domovina lepih rdečih jagod. Tudi soline imamo pri nas. Stric Miha, ko bodo zrele češnje in jagode, Te povabim v Strunjan. S seboj pa pripelji tiste pionirke, ki še niso videli morja in pa solin. Ne bo jim žal, saj je tukaj zelo lepo. Prihodnjič pa kaj več. Pozdravlja Te

Stule Antonija iz Strunjana

Dragi stric Miha!

Dekanski podmladkarji Rdečega križa so bili zelo žalostni, ko so zvedeli, kakšna nesreča je zadela Tolmince. Zato so takoj začeli nabirati denar. Najbolj se je izkazal 4. razred osemletke, ki je zbral kar 308 dinarjev. Skupno pa so nabrali 1032 din.

Pozdravljajo Te dekanjski pionirji.

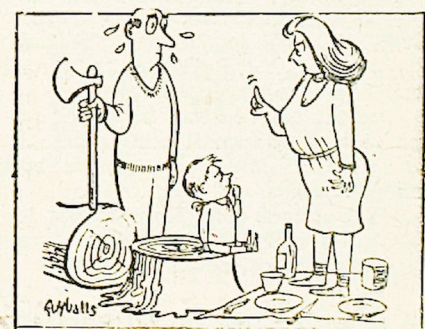
iz Semedele, Veljak Deljo iz Strunjana, Stule Antonija iz Strunjana, Stipančič Ersilija iz Strunjana, Rade Mitja iz Kopra, Kavrečič Gracjela iz Kopra, Nemec Orlando iz Vrtoljbe, Lasiš Božena iz Portoroža in Mohar Joži iz Nove vasi.

Izžrebani pa so bili sledeči: Nemec Orlando iz Vrtoljbe, Lado Cesnik iz Palčja in Stule Antonija iz Strunjana.

Ko ste že videli, je danes spat na vrsti križanka. Želim vam mnogo sreče pri reševanju in vas vse skupaj prišerno pozdravljam

stric Miha

Nedeljski družinski izlet

Mati: In sedaj, ko sediš dobro, mi reci: boš jedel končno ali ne!

Kmečki sinovi delajo po eno ali dve leti na posestvih v kantonih z drugim običajnim jezikom in poštni pripravniki, vajenci, negovalke in snailke delajo radi in der weilschen Schweiz« ozioroma »dans la Suisse allemande« zato, da se naučijo jezika. Če se drugaga ali tretjega deželnega jezika ne priučijo vsi enako dobro, se pa spoznavajo med seboj.

Nemško govoreči Švicarji govorejo švicarsko narečje. Od Hitlerja naprej pazijo še posebno skrbno na dostojno razdaljo med njimi in med Nemci.

V Lausanni sem stanoval pri železnem uradniku, ki je služboval za stanovanja, v katerem ni bilo povvevu. Dobil sem ključ trisobnega inkegar doma. Ogledal sem si vsidane kuhinjske omare z modernim hladilnikom, centralno kurjavo, ventilacijo v kopalnici brez oken, skromno knjižnico v sprejemnici. V sebi, ki mi je bila dodeljena (za 4,5 franka dnevno), so bili vsi predali polni in odprti. Če bi vzel na primer Leico za spomin s seboj, lastniki tega najhujši niti opazili ne bi.

Lausanne je strožje in — preprosto rečeno — bolj nemško mesto, kakor je Zeneva. V Lausanni je sedež vrhovnega zveznega sodišča. Sola za medicinske sestre v tem mestu je najstarejša na svetu.

S U Ž N J I

JANKO MODER

Rosmunda je pokazala blazino nasproti sebe. Peredej je sedel nanjo. Začutil je, da sta mu v istem trenutku izginili moč in odločnost. Mahoma je bil naznanen pred Rosmundo. Ni si ji upal pogledati v oči.

»Ugrabi me! Odpelji me s seboj! Tvoja bom! — Samo tvoja, poveljnik!«

Sarmat je cmahoval. »Se nočoj bom tvoja, poveljnik! Samo reši me tega življenja!«

Polne rdeče ustnice so bile tesno ob njem. Ob sebi je čutil njeno toplo telo. Sklaj je njem omamni vonj. Na licu mu je drhtel njen nagli dih.

»Rešim te, vladarica,« je dejal. »Nisem vladarica. Zate sem Rosmunda,« mu je popravila in ga pobožala po močnih rokah.

»Rosmunda moja!« je izbruhnil Peredej in jo dvignil v naročje.

Pozno ponoči je bilo vse pripravljeno. Ko je minila polnoč, so z dvorišča Teoderikovega dvorca izginili štirje jezdeci proti jugovzhodu. Rosmunda je imela v naročju hčenko Albuino, Peredej Valtarja, slovenska služabnika Volkona in Budigaja pa zlato, kolikor so ga mogli v naglici pobrati, in langobardsko železno krono, posejano z biseri.

Cez dober teden so prišli v Raveno, prestolnico bizantinskega namestnika za zahodno polovico rimskega imperija. Ko je eksarh Longin zvedel za pribežnico, je poslal ponjo. Rosmunda so se izpolnile želje.

»Nahujkala bom Bizantince zoper Langobarde! — Deda Teoderik mi je ubil Langobard Alboin. Iz črepinje mojega očeta Kunimonda je pil isti Alboin. In isti Alboin je oropal mojemu telesu mladost. — Langobard Elmiki me je izrabil v svoje namene in me potem pahnil v nesrečo. — Vse to kličo po maščevanju!«

Ko je Longin zagledal Rosmundo, ga je prevzela z jedro lepote. Poželel si je zale barbarke. Za kepo zlata in za langobardsko krono je bil pripravljen vse obljubiti.

Se preden so v Paviji izvolili bergamskega duko Klefa za novega vladarja, je prispela tja novica, da se je Rosmunda poročila z eksarhom Longinom in da je langobardska krona v njenem varstvu. Bizanc je še enkrat stegnil roko nad Italijo, zvijajočo se pod langobardskim kopitom.

Longin je zbral nekaj vojaštva, a si ga ni upal povesti nad Langobarde. Ti pa so se zato maščevali nad vsakim bizantinskim vojščakom posebej. Sladnji magister militum, ki se jim je postavil v bran, je bil potepen v prah.

Eksarh se je rajši umaknil v utrjeno Raveno in čakal napadov. Langobardska krčala so se zbirala v pokrajini na severu in jugu. Sam benevski duka Elmiki je prevzel poveljstvo, da bi se opral sramote.

Langobardi so pridivljali pod ravensko obzidje, pobili romanske patricije in bizantinske trgovce, kar so jih zatekli izven utrd, ter se utaborili. Tedne in tedne je stala langobardska vojska pod Raveno.

»Kaj bo, ko nam poide živeti?« je preudarjal Longin. »Kaj, če izbruhne v trdnjavi bolezen? Kaj pa je ta Rosmunda, da bi moralo zaradi nje poginiti toliko plemenitih ljudi? Ali naj se zaradi tuje ženske zruši trdnjava v prah? Ali naj se cvetoče mesto pogubi zavoljo barbarke?«

Kesal se je, da je bil sprejel pribežnico, in kesal, da se je bil zvezal z njo.

»Pojdi, Rosmunda, pomeni se s svojimi ljudmi!« jo je prosil.

»To niso moji ljudje,« je odvrnila pregnana vladarica. »Vrni jim krono, da bo mir. Zaradi mene, zaradi mojega življenja stori to, če me imaš rada!« je moledeval.

»Plašljivci! Bojiti se misli na smrt! Kakšen vojščak si mi! Lep bizantinski eksarh!«

»Pazi se, ženska! Imam oblast in moč. Lahko ukažem, pa te bodo postavili pod obzidje barbarom v naročje!«

»Vidim, da se celo ženske bojijo. Pekliči torej vojščake na pomoč!«

»Tvoj mož sem, Rosmunda!« jo je miril Longin.

»Lep mož, ki bi me prodal za past sestercev!«

»Ne zbadaj, žena! Pozabiva!«

Langobardi so zmerom huje pritiskali. Rosmunda ni imela več mirnega trenutka. V Longinu ni našla maščevalca, kakor je pričakovala. Zato se je odločila.

»Sama pojdem k Elmikiju. Sama se bom maščevala, preden bo konec vsega, mene in Ravene in eksarha!«

Mrzli vetrovi so že pihali nad močvirji, ko so se pred Raveno pogodili za premirje.

Bil je čemeran dan. Megle so se vlačile nad zidovi. Pred mestnimi vrati — na sredi med Langobardi in Bizantinci — so postavili šotor, kjer naj bi se sešla Rosmunda in Elmiki ter določila pogoje za mir.

Na ravenski strani je stal močan oddelek hoplitov pod poveljstvom magistra militum. Langobardskemu roju je poveljeval skuldahis.

Rosmunda in Elmiki sta si prišla nasproti, kakor da se ne poznata. Hladno sta se pozdravila in odšla v pripravljene šotor.

»Pozdravljen, mož,« je prežeče spregovorila Rosmunda. »Zate nisem več mož, ampak duka, poveljnik langobardske vojske!«

»Nečoj da si želel biti moj mož!«

»Kar je bilo, je minilo. Zdaj je tvoj varuh bizantinski hlapec Longin,« jo je zbodel Elmiki.

»Če sem brezpravna, čemu se dogovarjaš z menoj? Pomeni se s svobodnimi možmi na obzidju!« mu je vrnila Rosmunda.

»Tujka si, zato te poslušam. Gostoljubljen narod smo in ne napadamo gostov.«

»A preganjate jih!«

»Samo vsiljivce in tatove!«

»Mož me je radovoljno izbral za langobardsko vladarico, zato nisem vsiljivka! Duke so mi zapovedali, naj se poberem z njihove zemlje. Pospravila sem svoje in odšla v preganstvo. Nisem torej tat!«

Elmiki je čutil, da gre pogovor v slepo. Rosmunda ni bila pripravljena kloniti. Zavedala se je moči nad njim.

»Ravenski je obsojena na smrt,« je začel Elmiki. »Langobardske vojske čakajo le migljaja in poteglate bodo bizan-

tinsko gnezdo v prah in pepel. Tole je zadnji trenutek, da si lahko rešiš življenje.«

»Če so tvoje sulice res tako silne, zakaj odletavajo kakor krepelca od naših zidov? Zakaj se tvoji bojovniki gomilijo mrtvi in ranjeni pod ravenskimi nasipi?«

»Spomni se Pavije, Rosmunda. Tri leta smo čakali, nazadnje nam je brez boja padla v naročje. Tudi Ravena bo! Pavija je prestolnica langobardske države, Ravena pa bo prestolnica mojega dukata, ki bo segal čez ves zahodni rimski imperij. Jabolko je že zrelo.«

»Gnilo je, Elmiki! Zal, da je tako! Sicer bi ne bilo treba čakati na pomoč iz Bizanca. Justin je obljubil vojsko, a je ostalo samo pri obetu. Poveljnik Baduarj, ki naj bi strl vaš barbari napad, hodi kdo ve kod.«

Rosmunda je bila trpka. Uvidevala je, da je zaman hujskala eksarha. Bizanc je bil gnil in ni več dosegel Italije.

»Rosmunda, sama vidiš, da smo močnejši in da je le smrt vaš delež. Srečo imaš, da sem jaz poveljnik langobardske vojske. Rad sem te imel in tudi danes sem ti pripravljen pomagati. Ne podiraj in ne spodnashaj mi dela. Niti las se ti ne bo skrnvil, če mi ustrežeš.«

»In Ravena?«

»Bo moja prestolnica. To tebe ne bo bolelo. Daleč stran boš, mirna in vama, med ljudmi, ki jih ljubiš.«

Elmiki je čutil, da zmaga.

»Teža dni jo je strela. Sprejeta bo moje pogoje. Trdnjava bo padla! Z njo bo padlo bizantinsko gospostvo na italjskih tleh. Gospodar bom jaz! Stočoval bom v nezavzetem mestu.

Ni več daleč dan, ko bom langobardski vladar. Čemu bi pošiljal krono Klefa v Pavijo? Poslal mu bom rajši moneta in sebe oklical za vladarja Langobardov.«

»Krone se ti hoče?« je Rosmunda nenadoma kar naravnost vprašala in se zavrila Elmikiju v oči.

»Mogoče,« je ta v zadregi skomizgnil z rameni in pogledal v tla.

»Dobro, duka,« je pograbila Rosmunda. »Tebi gre za krono, meni za življenje. Menjajva!«

»Ti meni krono, jaz tebi življenje?«

»Drži!« je prežeče vprašala Rosmunda.

»Velja!«

Elmiki ji je hlastno segel v roko. Rosmunda se je zastudila vlažna in hladna roka, a je premagala gnus.

»Trenutek je slovesen, Elmiki. Ti si langobardski vladar, jaz brezpravna begunka. Nikoli več se ne bova videla, čeprav sva mož in žena.«

»Bila,« jo je dobrohotno popravil od zmage pijani Elmiki. »Pozabiva bridkost in težave preteklih in prihodnjih dni. Napijva drug drugemu na srečo in zdravje!«

Izpod širokega plašča je potegnila vrč temne tekočine. Elmikiju je natočila v izrežljano čašo, posejano z dragimi kamni, sebi v prepričanje kozareček brez okraskov.

»Na zdravje, vladar Langobardov!«

Elmiki ni odprl. Šanjal je o svojih načrtih. Ze je sedel na vladarskem prestolu in ukazoval vsej Italiji. Strel je v šotorsko steno in se ni ganil. Potem se mu je oko uprlo v kozarec, v katorem je trepetala plemenita pijača.

Rosmunda se je vznemirila.

»Zakaj ne pije? Ali kaj sluti?«

Roka ji je zadrhtela.

»Mogoče, kaj ve?«

Elmiki pa je bil daleč, daleč stran. Vsakega duka posebej je gledal, kako se mu klanja. A misli so mu šle še dalje. Pokazal se je Sigebert, vladar Frankov, in pokleknil pred njim. Elmiki ga je samo zaničljivo pogledal ter pomignil strežajem, naj ga pahnejo v ječo, sam pa se je zazrl v še lepšo podobo. Justin Drugi, vsemogočni bizantinski bazilevs, skrušeno pada predenj, prosič ga za milost.

»Vse svoje zemlje ti izročam. Tvoje so,« de ponižno.

»Na zdravje, vladar!« je ponovila Rosmunda.

Elmiki se ni prebudil. Se dalje je sanjal nedosežni sen. Slisal je opojno godbo, tisoč klicev in vriskanj:

»Na zdravje, vladar!«

»Na zdravje,« je rekel.

Odgovoril je tiho, a se je vendar s tem priklical v resničnost. Votrepetal je in čez oči so mu preletele sence blaženosti.

»Na zdravje, žena Rosmunda,« se je cmehčal. »Pijva iz istega kozarca, kakor se spodobi možu in ženi! Pijva na srečo in veselje!«

Rosmunda je prebledela ko smrt.

»Elmiki ve!«

Ta misel ji je preblisnila možgane in ji stisnila srce, da ji je pošel dih.

»Osleparjena sem za maščevanje. Podrti so moji naklepi! — Ali naj zbijem zastupljeni kozarec po tleh? — Ne! Dalje! Dalje! — Ali naj nagnem in popijem smrt? — Da, smrt! In z menoj vred bo pil tudi Elmiki. Maščevala se bom. Zadoščen bo. Lahko bom pogledala dedom in očetu Kunimundu v obraz: Nisem vztrepetala, maščevala sem vašo smrt in svojo sramoto!«

Rosmunda se je odločila.

»Na zdravje, Elmiki!«

Nagnila sta in izpila. Potem sta se spogledala in si podala roke. Hotela sta nekaj reči, a opojna pijača jima je ohromila jezik in misli. Bilo jima je prijetno toplo. Elmiki je še dalje sanjal o svojem gospostvu. Rosmunda je uživala v zavesti, da je storila svojo dolžnost. Prikazal se ji je oče

Kunimond in ji natočil rujnino v čudno posodo, na las podobno slovenskemu Alboinovemu boku. Smehljaj se je in tudi Rosmunda se je nasmehnila, potem pa zaprla oči.

Bizantinci in Langobardi so že dolgo čakali, v šotoru se pa še zmerom ni nič zgodilo. Potem so z vsake strani izbrali po dva moža, da bi stopili gledat, kako teko pogajanja. Odgnili so zavese in ostrmeli. V šotoru sta drug ob drugem spala Elmiki in Rosmunda ter se držala za roke. Skušali so ju prebuditi, a trud je bil zaman.

Bizantinskim odposlancom so se zašibila kolena.

»Langobardski poveljnik je umorjen... Strašno maščevanje nas čakalo!«

Odhitela sta k svojim. Se preden so se Langobardi zavedeli, so bila ravenska vrata zapahnjena.

Med Langobardi je završalo. Nekaj desetih se je zapodilo proti Raveni, a brambili so jih odpodili s pračami. Vendar se Longin ni pomišljal. Poslal je glasnike pred vrata, dobro vedoč, da je treba doseči odločitev, preden si bodo Langobardi izbrali drugega poveljnika. Naznanil je, da je pripravljen izročiti krono. Dolgo je čakal na odgovor. Nazadnje je eden izmed langobardskih gastaldov sprejel bizantinsko ponudbo.

Za benevanskega duko in Elmikijevega naslednika v poveljništvu je bil določen gastald Zoton. Longin mu je izročil krono in nekaj zlata, Zoton pa je spričo premajhne zaslonbe pri skuldahisih in gastaldih obljubil, da se bo umaknil izpred Ravene. Bil je preslab za boj zoper Bizanc.

Carigrajski eksarh je poslal Albuino, Valtarja, Peredeja, Volkona in Budigaja v Bizanc s sporočilom, da je junaško zmagal barbari napad.

V znamenje svoje zmage in v dokaz popolne vdanosti presvetoemu imperatorju Justinu in njegovi prejasni basiliši Zofiji pošiljam langobardsko vladarsko rodovino in nekaj barbarov, ki zaslužijo najstrašnejšo kazen, ker so se drznili zoprti božanskemu vladarju,« je sporočil po slu.

Ko so na spomlad tridesetdesetega leta prišli uklenjeni ujetniki v Bizanc, se dolgo nihče ni zmedel zanje. Imperatorju Justinu so dali tedaj opraviti Perzi. Ze prejšnje leto so se bili uprli in vnovič začeli podirati vzhodni rimski imperij.

Sele čez dober mesec je jasni vladar utegnil zaslišati odposlanca ravenskega eksarha Longina.

Nečak Justinijana Prvega Upravnika se je moral za prestol večnega rimskega imperija zahvaliti predvsem svoji spletkar-ki ženi Zofiji, zakaj Justin sam je bil siromašek. Vodene oči so mu nemirno begale in se niso nikoli srečale s pogledi sobesednika. Ostra brada je s tresenjem izdajala starca. Medle ustnice so govorile o boleznih, trepetajoča roka o izmožganosti.

Na prestolu je ostal, kakršen je bil: duševno ubit, moten in brez čustev. Le škrik in zvijanje umirajočega sta mu še lahko olepšala prazno življenje, zato mu je bil največji užitek: lastnoročno moriti.

Kadar je sedel na prestolu, je krotil strast in narejeno mirno sprejemal poročila, a za vodstvo vladarstva ni imel sil. Prepustil ga je kubičulariju Tiberiju, prepozitu Konstanciju in svojemu bratranču, kurpalatu Deciju. Svetla avgusta Zofija, ki je na tistem sama sejala razdore in svaje, jim je v strahu za svoje dostojanstvo dan na dan prigovarjala, naj bodo ljudomili in naj ne stiskajo ljudstev, da ne bo še notranjih vojska, ko je že zunanjih sovražnikov toliko.

To pot je Justin dobil dvojce poročil iz Italije. Papeški apokrizarij mu je naznanil, da je rimski škof papež Janez Tretji, poglavar svete Cerkve, zatisnil trudne oči. Justin je sklonil glavo in pomislil, kdo izmed cerkvenih knezov bi bil primeren za naslednika. Izrekel je nekaj vpljudnih sožalnih besed v svojem in svoje svete despojne imenu, kakor tudi v imenu mogočnega rimskega imperija, kateremu se mora klanjati — tega ni nikoli pozabil dodati — tudi sveta Cerkve s svojim poglavarjem.

Potem je stopil pred vladanja magister militum Roman, odposlanec eksarha Longina, in mu izročil namestniškovo poslanico. Imperator se je nasmehnil ob ugodnem sporočilu in oddal eksarhovo pismo bazilisi Zofiji.

»Kje so barbari ujetniki?« je vprašal.

»V cesarski ječi, prejasni.«

»Privedite jih sem!« je ukazal vladar.

Nekaj vojščakov je odhitelo izpolnjevati ukaz. V tem je Justin povprašal odposlanca o vdanosti v zahodnem delu imperija.

Magister militum je bil redkobeseden. Ugodnega ni vedel, slabega ni maral praviti, da bi mu ne odšla zaslužena nagrada za pot. Odleglo mu je, ko so pred vrati zarožljale verige.

Pred imperatorja so stopili trije barbari velikanov, za dobro glavo višji od največjih domačih vojščakov, čeprav si je Justin odbral stražarje med postavnimi možmi.

»Tudi takim hrustom je rimski imperij kos! se je utrnulo Justinu ob pogledu na lepo rasle barbare.

Vzdrhtel je ob misli, kako bi se zvijala ta stasita telesa.

Od zaverovanosti v naslado nad tripijem velikanov ni opazil Valtarja in Albuinde, ki so ju bili tudi privedli predenj. Njuni telesci sta bili mršavi, le oči so gorele živo, kakor polje mlado življenje svobodnega rodu.

(Konec)

Čudna dogodivščina

(Nadaljevanje s 7. strani)

Cez četrte ure, ki je trajala celo večnost, sem začul stopinje na stopnicah. Skozi špranjo v vratih sem videl očeta, s svetilko v eni roki, v drugi je pa držal enega od svojih velikih nožev. Stopal je po stopnicah, njegova žena za njim, jaz pa za vrati. Odprl je vrata. Toda preden je vstopil, je postavil svetilko na pod, ki jo je vzela njegova žena. Vstopil je z basimi nogami in žena mu je s tihim šepetom govorila, zastirajoč z dlanjo svetilko: »Tiho, pojdi čisto tiho.« Ko je prišel do lestve, je začel lesti po njej, z nožem med zobmi, in ko je prišel do postelje, kjer je ležal ubogi mladenci z golim grlom, je z eno roko pograbil nož in z drugo... je prijel gnjat, ki je visela na stropu, odrezal od nje dober kos in se umaknil, kot je bil prišel. Vrata so se za njim zaprla, svetilka je izginila in jaz sem ostal sam, prepričen svojemu razmišljanju.

Čim se je zdanilo, je z glasnim hrupom prišla vsa družina, da bi naju prebudila, kot smo se bili dogovorili. Prinesli so nam jesti, dali so nama obilen in zelo dober zajtrk. Dva kopuna sta bila na mizi in najina gosibetljica je zahtevala, da morava enega pojesti, druga pa vzeti na pot. Ko sem ju zagledal, se mi je zasvetilo, kaj so pomenile one strašne besede: »Ali je treba oba zaklati?«

KUHANJE posebna umetnost

Od dobrega, smotrnega kuhanja zavisi zdrav razvoj človeštva, njegovo razpoloženje in sposobnost za delo. Zato kuhanja ne smemo imeti za nekaj postranskega, nevažnega. Kuharski recepti so se precej predrugačili. To je v zvezi z okusom in naziranjem lepote. Pametni ljudje uživajo to, kar je zdravju koristno in vedo, da človek ne živi samo od tega, kar pojé, marveč predvsem od onega, kar njegov želodec resnično prebavi. Vzroki prebave vodijo v kuhinjo, v njej se začnajo.

Telesu najbolj prija čim raznovrstnejša hrana. Kdor je pretežno meso in močnate jedi, se ne počuti dobro. Preobilo maščobe otežuje prebavo. Prav tako pa je škodljivo zdravju, ako živi človek skoraj od same zelenjave, ki jo mora uživati v velikih količinah, ako se hoče nasititi, to pa zopet obremenjuje prebavila. Iz vsega sledi, da je najbolj priporočljiva mešana hrana, ki vsebuje od časa do časa tudi presna živila. Moderna prehrana propagira enostavna jedila. Hrana mora biti pa taka, da je po možnosti hitro prirejena, kajti dolgotrajno kuhanje uničuje vse redilne snovi, posebno pa vitamine.

Kakor vsakega drugega dela, se je treba tudi kuhanja učiti. Delo ob študiju je zelo zanimivo za ono, ki se hoče poglobiti vanj. Nudi neomejeno polje študija in dela, bogatega izprememb in raznovrstnih sestav.

Kuhanca mora imeti mnogo domišljije in dar sestavljanja, da ji ni treba samo ponavljati, kar vidi, sliši, bere. Majhna sprememba lahko ugodno vpliva in predrugači recept. Vešča kuharica mora vedeti, kdaj in kje sme kaj odvzeti ali česa drugega dodati, sicer lahko doživi polomijo v

svoji kuharski umetnosti. Zanimati se mora za kuharske novosti, a se mora tudi truditi, da sama kaj sestavi. Na Javi proglašajo dekletu godno za možitev šele tedaj, ko se je naučila kuhati, ker se zavedajo, da je od pravilne prehrane odvisna posredno tudi sreča.

Sabska kraljica je baje sama iznašla razne priredbe mesa. Kleopatra je vabila svoje prijatelje na znamenite politične večerje, ki jih je sama sestavljala. Katarina Medicejska, francoska kraljica, je prinesla v francosko kuhinjo italijanski okus in sicilijanske kuharske proizvode. Slovence se rade poslužujemo pristno narodnih slovanskih kuharskih receptov, ki prinašajo v našo kuhinjo prijetno spremembo.

ŠKODLJIVOST

Živim v kraju, kjer je doma vino. Malo časa sem tu, pa vidim, da je alkoholizem strašna bolezen. Prilika za pitje je več kot preveč. Pijančdujejo ob krstu in smrti, zaroki in poroki, pijejo od veselja in žalosti, ob uspehih in iz obupa, pijejo za zdravje in celo, ko je človek preveč bolan. Pijejo za zajtrk in kosilo, za malico in večerjo.

Nekateri so mnenja, da je življenje brez popivanja nemogoče. Nedavno mi je dejal osemnajstletni fant: »Zakaj delamo, zakaj živimo? Če še pili ne bi, potem bi bilo bolje, da si še danes ovijemo vrv za vrat.«

Ali ni žalostna ugotovitev, da tak mladenič vidi le v pijančevanju in popivanju srečo, zadovoljstvo, cilj svojega dela in življenja? A kar je glavno, on ni edini, še mnogo jih je na njegovi poti.

Toda vsi ti ljudje ne vedo, kako strašen je ta sovražnik. Ker ga ne poznajo, se tudi ne znajo braniti pred njim.

Ker nisem zdravnik, ne bom razglabljal o škodljivosti alkohola po medicinski poti. Morda ne bo ne-spametno, če bo kdo storil to za meno.

Alkohol nas zastruplja, ker nam pustoši celice, iz katerih je sestavljeno naše telo. Ko jih napade, raztopi v njih mast, vzame jim vodo in razkroji beljakovino. Ta se zgosti, se stirdi in celica umre. Zato je jezik pijanca bel. Saj je na njem na milijone mrtvih celic. Alkohol nam škodi pri prebavi. Velika množina alkohola nam raztegne želodec, celice pa razruši; želodec ne more več redno prebavljati.

Alkohol zmanjša krvi odporno si-

Ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik Milko Stofa, Tiska tiskarna »Jadrana« v Kopru.

Naslov uredništva in uprave: Koper, Santorijeva ulica 26, tel. 170, poštni predal 2. — Stevilka tekočega računa pri Istrski banki v Kopru 06—909—171. Podružnica: Postojna, Gregorčičev dvored 5, tekoči račun pri podružnici NB v Postojni št. 650-90322-0.

Letna naročnina 500 din, polletna 250 in četrtletna 130 din.

coska kraljica, je prinesla v francosko kuhinjo italijanski okus in sicilijanske kuharske proizvode. Slovence se rade poslužujemo pristno narodnih slovanskih kuharskih receptov, ki prinašajo v našo kuhinjo prijetno spremembo.

Upoštevajmo vse različne načine kuhanja, toda vedno z večjim znanjem osnovnih pojmov ter s kritičnim pogledom in jezikom, oziraje se predvsem na zdravje, dober okus in seveda razpoložljiva sredstva.

ALKOHOLIZMA

lo belih krvnih teles, jih omami in poleni. Alkohol nas stara in nam krajša življenje. Povzroča številne bolezni: poapnemje žil, vodenico, poveča srce, ruši pljuča, da postanejo neopdorna proti bacilom jetike itd.

Končno bi želela povedati, kako velika je nevarnost alkoholizma za potomce. Vsak dan imam pred seboj množico neboljenčkov. V veselje so mi. Včasih pa se nad posamezniki nehoté zgrozim. Po zaslugi svojih staršev so veliki reveži.

S prstom vam pokažem v tretji klopi otroka staršev-pijancev. Ceprav ga je komaj videti s tal, je že nagnjen k pijači. Je duševno in telesno zaostal. Zaman mu pravim, da je 3 in 2 isto kot trije prsti in dva prsta. Njegovi možgani so za take pojme nedovzetni. Staršem pa je seveda v napoto. Pravijo mu »Beštja«.

Starši! V imenu vaših otrok vas prosim, če imate kaj zdravega čuta, občutka, srca za otroke, vzdržite se alkoholizma, vsaj zaradi teh najmanjših.

Športne zanimivosti

Državno smučarsko prvenstvo v klasičnih disciplinah

Prejšnji teden se je začelo na Kopnem državno smučarsko prvenstvo v klasičnih disciplinah. Poleg 20 tekmovalcev iz Slovenije sodeluje na tekmovalstvu tudi 8 predstavnikov Srbije, 5 Bosne in Hercegovine, 4 Črne gore in 9 JLA.

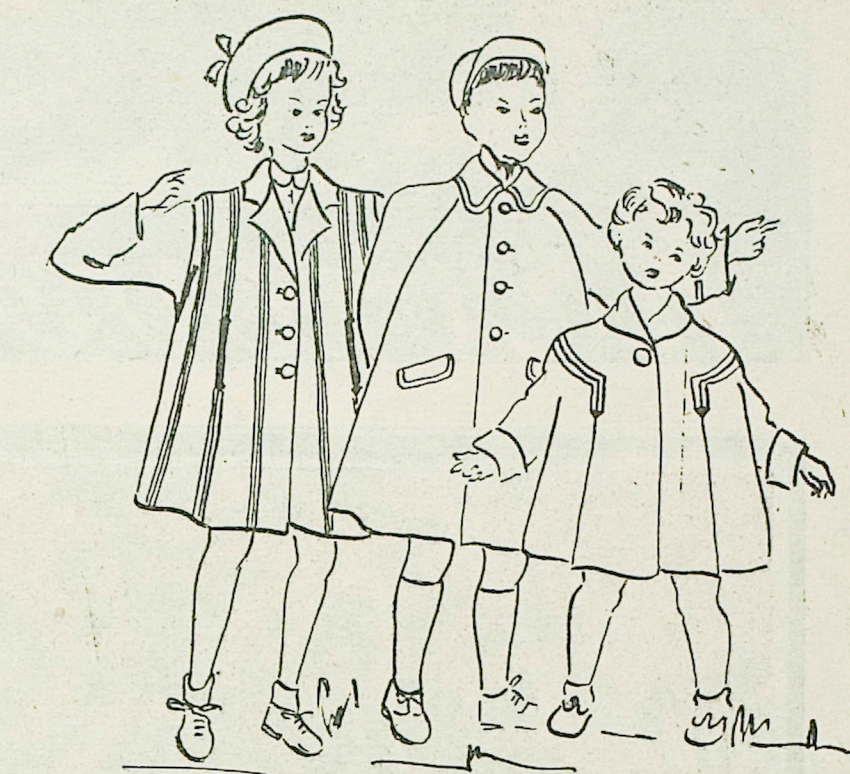
Kot prva je bila na sporedu tekma žensk na 10 km. Olimpijke Kordeževa in Birkova nista nastopili, ker sta na Švedskem, pa si je tako priborila prvo mesto tretja najboljša tekmovalka Tončka Jakopič (Gozdar). Zmagala je v času 51,45. V soboto se je tekmovalje nadalje-

IDRIJSKI MLADINCI SO TEKMOVALI

Sportno društvo »Rudar« iz Idrije je organiziralo mladinske smučarske tekme, katerih so se udeležili poleg mladincev Rudarske šole tudi gimnazijci iz Idrije in Črnega vrha. V smuku je zmagal med starejšimi mladinci Ivi Logar, v slalomu pa Alojz Ogrič, oba iz Rudarske šole. Med mlajšimi mladinci je zmagal v smuku Marijan Ferjančič (Rudarska šola) pred Zlatkom Skarabotom (gimnazija Idrija), v slalomu pa Zlatko Skarabot pred Srečkom Čukom (gimnazija Idrija).

Na velikih skakalnih tekmah v Oberstdorfu je tekmoval tudi Jugoslovian Rudi Finžgar. Skočil je 114 metrov, kar je glede na pomanjkanje treninga vsekakor zadovoljiv rezultat.

Lepi otroci — želja vseh mamic. Da vam izbira za pomlad ne bo pretežka, eva vam troje vzorcev, v katerih bodo vaši otroci zares ljubki. Za deklice vzamemo nežne pastelne barve, dečke pa bomo oblekle v resnejše barve, vendar vedno svetlejšje in glede na značaje dečkov tudi praktičnejše.

Gospodinjski nasveti

Ko umivaš stekleno posodo, prideni vodi nekoliko kisa in posoda se bo zelo lepo svetila.

Rjaste madeže na perilu odstraniš, če jih nekaj časa namakaš v kislem mleku.

Če so čevlji trdi od moče, jih izmij s toplo vodo in jih namaži z ricinovým oljem.

Če je tvoje kuhinjsko pohištvo belo

prepleskano, odstraniš madeže z mlekom.

Perilo ti pri sušenju ne bo zmrznilo, če prideniš vodi za splakovanje pest soli.

Neprijeten duh po plesnobi in vlagi nastane v vlažnih stanovanjih. Tak neprijeten duh imajo zlasti predali in miznice. Na take kraje postavi posode z negašenim apnom. Apno povzame vlago, zrak se osuši, duh po plesnobi pa izgine.

Vedenje v sliki

Ne govori z desno roko, temveč drži dežnik z njo, da ne bo spremljevalka premočena!

ZDRAVNIŠKI KOTIČEK

Noče in noče jesti...

Profesor Debré, šef otroške klinike v Parizu, bo obiskal Jugoslavijo kot gost jugoslovanskih univerz. Nedavno je v Švici, na predavanju v Lausanni obrazložil nastanek pomanjkanja teka pri nervoznih otrocih približno tako: Razlikovati moramo med »lakoto« in med »tekoma«. Lakota izvira iz elementarne potrebe organizma po hrani. Občutek teka je že bolj zapletena želja, ki stremi za ugodjem pri jedi. Pri zdravem in uravnoteženem otroku tek ne pride navzkriž z lakoto. Zaradi raznovrstnih motenj pa more zdrav otrok odklanjati hrano, čeprav jo organizem potrebuje. Odklanjanje hrane je takemu otroku očitno ljubše, kot bi mu bilo v tistem trenutku prižganje lakote in teka. Otrokov želja, da se postavi materji po robu, je močnejša od potrebe po hrani. Kako je to mogoče?

Glede neke svoje temeljne zahteve se čuti tak otrok prikrajšanega. Z odklanjanjem hrane skuša protestirati proti resnični ali proti namišljeni krivici, ki ga je doletela. Otroci kljubujejo.

»In vendar je izredno priden« — pravi mati in ne verjame, da bi ji hotel njen otrok nasprotovati prav pri jedi. Morda se odkrije vzrok na prvi pogled nerazumljive otrokove tr-

me nekako tako: Pred meseci je zbolel fantek za prebavnimi motnjami. Prišel je hujšati. Mater je zaskrbelo, pričela je otroku prigovarjati in mu počasi in vztrajno vsiljevati vsakdanjo hrano. »Eno žličko za očka, eno za babico in še eno za mamico.« Potem so prišle na vrsto pravilice, vedno daljše in vedno manj zanimive. Potem si je pomagala mati s sladkarijami in končno z vedno bolj prozornimi in nerodnimi novimi zvijačami. Jed in otrokovo vedenje pri jedi je postalo vse prej kot prijetno osrednje vprašanje v družini. »Je jedel?« vprašuje oče ob prihodu iz službe. »Je jedel?« vprašujejo tete in strici. »Boš jedel, ti mali...« dregajo v najmlajšega starejši bratci in sestre.

Malega moža tlačijo. Njegova samozavest trpi vedno hujše, predvsem pri kosilu. Naravna potreba in želja, da se uveljavi, je ogrožena bolj, kot je prizadet njegov želodeček. »Srce je ranjeno...« bi lahko rekli s pesmijo. Zato jedo otroci tem slabše, čim bolj se starši okrog jedi vrtijo. Čim bolj jih silijo, tem bolj prehajajo malč — ki hočejo postati veliki — v protinapad. Zato je razumljivo, da trpijo zaradi pomanjkanja teka predvsem edinci.

Za pravo zdravlilo je potrebna pravilna diagnoza. Mnenje profesorja Debréja je vsekakor upoštevanja vredno.

19-letna Američanka Andrea Lawrence-Mead je osvojila na olimpijadi v Oslu dve zlati medalji.

V slovenski nogometni ligi bo sodelovalo 10 moštev in sicer Odred, Rudar, Korotan, Branik, Kladiivar, Nafta, Mura, Zvezničar Maribor in Ljubljana ter Sloga. Prvo kolo bodo odigrali že to nedeljo.

ŠAH

Prvenstvo Kopra sta osvojila Petrinč in Klóbučar

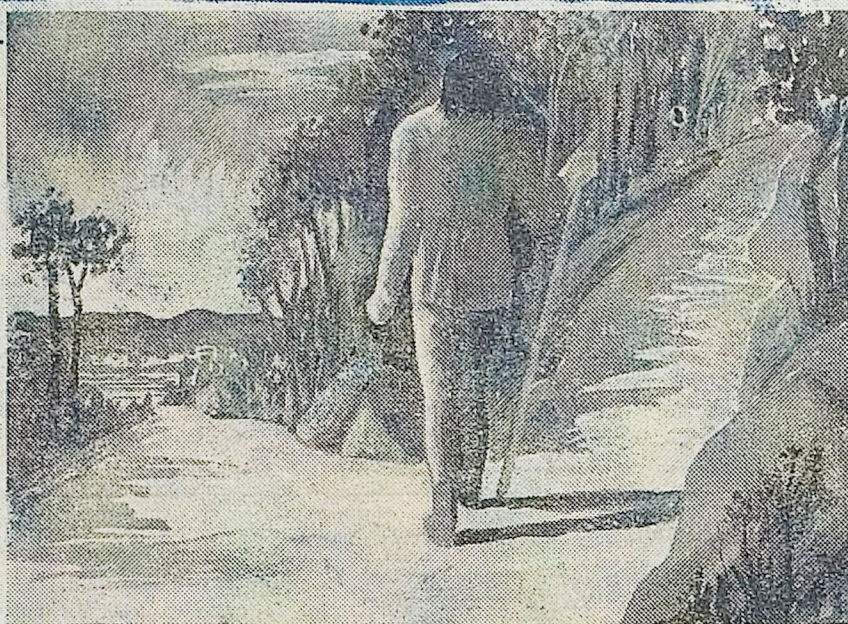
Te dni se je končal turnir za prvenstvo Kopra za leto 1952. Turnir je imel 17 udeležencev. Prvo in drugo mesto si delita Petrinč in Klóbučar, ki sta osvojila po 11 točk. Drugo do šestega mesta si delijo z 10 in pol točke Saranovič, Zerjal, Kalčič in Srdoč.

V nedeljo 16. t. m. se bo začel v Kopru prvi turnir za prvenstvo jugoslovanske cone STO. Turnir bo imel deset udeležencev, in sicer po dva iz Kopra, Pirana, Portoroža in Buj, sodelovala pa bosta tudi prvokategornik Benginc in drugokategornik Gajski.

Preteklo nedeljo se je 14 igralcev udeležilo brzopoteznega prvenstva Kopra za mesec marec. Zmagal je z 12 in pol točkami Omladič, pred Petrinčem z 11 in pol ter Udierom in Klóbučarjem, ki sta si osvojila 8 in pol točk.

Krvavi jezdeci

FRANCE BEVK

Staremu kmetu sem nesel zadnjo tolažbo in mu dal žavbe za izpahke, ki sem jo skuhal iz drevesne smole in zelišč, za katere pa ti ne smeš vedeti. Toniš se je ob teh gostih besedah komaj zavedel, da ima prečastitega gospoda pred seboj, ko ga je ta že rinil skozi vrata pred krčmarico, ki se ni utegnula ozreti in je že vpila:

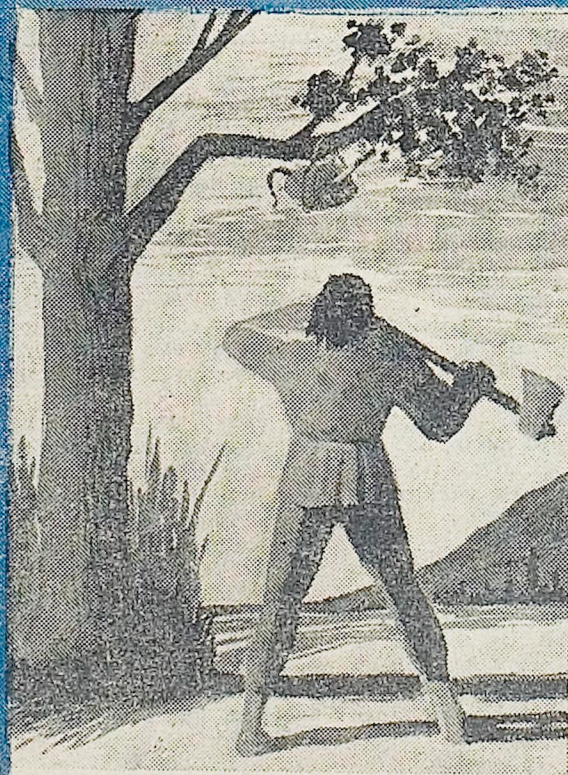
»Bejti, ali ti ni zadostovala ena cebada in hočeš še drugo?»

»Mati,« se je oglašil duhovni gospod, »vaša hiša ni tempelj, da bi ne smeli sklepati kupčije v nji in če se zgovorimo, tudi malo krščanskega usmiljenja lahko pridene.«

Krčmarica bi se bila skoraj onesvestila. Res je, da so tisti čas nekateri duhovniki izgubili potrebno spoštovanje pri ljudstvu, ker so ljubili bolj cvenik kot molitve, so rajši pili vino kot peli psalme, rajši igrali na kocke kot listali po evangeliju in uganjali še druge stvari, ki so jih zgodovinarji popisali v latinskem jeziku. Gospod Anton ni bil tak. Bila ga je sama dobrota, a tudi pobožnosti niso pogrešali pri njem. Ljudje so ga hodili iskat iz sosednjih fara, poznali so ga in ga ljubili tudi zaradi tega, ker jim je prinašal poleg božje besede tudi žavb in mazil, na katera se drugi duhovniki niso spoznali.

»Prinesite mesa in kruhal Svinjska rebra, če jih imate, pa tudi klobase so dobre. Za dva, seveda; jaz nisem lačen, a temu tu uhaja duša skozi usta in oči. Pa hokal vina, če ga imate in ni prekisle.«

»Furlansko je,« je dejala krčmarica in postavila naročeno na mizo; nasproti gospodu Antonu je bila vladna, le klateža Toniša je grdo gledala.

potok, se rinil skozi grmovje, med drevesa in skale ter spel navzgor, opraskan, moker in krvav, zakaj dež je bil malo prej zmočil nstje in travo in robidje ga je nemilo prijemlo za hlačnice, kakor da mu je bogzna kaj dolžan.

Polagoma se je začel svet odpirati pred njim. Pred seboj je zagledal goljavo, na goljavi sadno drevje, njive in senožeti. Cisto na levi, ob kupu groblja in skal, je stala koča; sto korakov dalje se je še par streh bliskalo izmed drevja. Vse skupaj je ležalo na majhnih ravnicah kakor na dlan; le senožet se je vzpenjala z enim koncem v hrib pod gozdove.

Toniš je počival in se razgledoval. Nikjer ni videl človeka. Po sredi ravnice je med njivami in senožetmi tekel vozniček, čigar globoke, blatne kolesnice so bile od daleč vidne. Napotil se je dalje in na mah obstal.

Od začudenja se mu je

»Kaj pa ti?« je prečastiti vprašal Toniša. »Anti nisi ubežal grofu, ki te je dal niapcem in galjotom, da te premikastijo. Morebiti pa si ušel očetu, ker se ti ni ljubilo tlačaniti in se ti zdi lepše kolovratenje po svetu in iztegotvanje roke za milodari. Niti eno niti drugo ni nič prida.«

»Grofu sem ušel,« je priznal Toniš po novem požirku vina.

»Na vislice prideš,« je dejal gospod Anton in ni trenil z očesom.

»Saj utečem,« je dejal Toniš, »saj se ne vrnem več,« je pristavil.

»In če te zgrabim za ovratnik in te tiram h kapomaži ali k županu; ali pa poklicem enega izmed mož dvanaestije — a?«

Tonišu so se pričele tresti hlače, a ko je videl smeh na gospodovem obrazu, se je pomiril. »Saj me ne smete izdati,« je modroval iz materinih naukov, ki je učila, da morajo duhovni gospodje delati samo dobro. »Ali je greh, če ubežim?«

»Greh?« je mislil gospod Anton predse. »Nepokorščina je greh.«

»Toda, če bi me gajžlali, žgali z živim pošenom, da bi mi cvrčalo meso, me umorili ali pa privezali na ladjo, da bi guznil kot podgana...«

»Težka je sodba,« je dejal duhovni. »Če bi imel evangelij pri rokah, bi bilo lahko. Odpri bi ga in bral; vsaka beseda bi mi dala pravi odgovor. Ker pa ga nimam s seboj, vprašajmo preprostost; mi smo od samega učenja pokvarjeni, da ne mislimo več jasno. — Krčmarica, pridite sem!«

Krčmarica se je približala in brisala tolste prste v predpasnik.

»Povejte nama,« je vprašal duhovni, »kaj je greh? Ali to, da se človek pusti trpnosti in moriti zaradi gole pokorščine in vdanosti, ali pa da reši svoje telo zdravju in življenju in služi Bogu v delu in v besedi?«

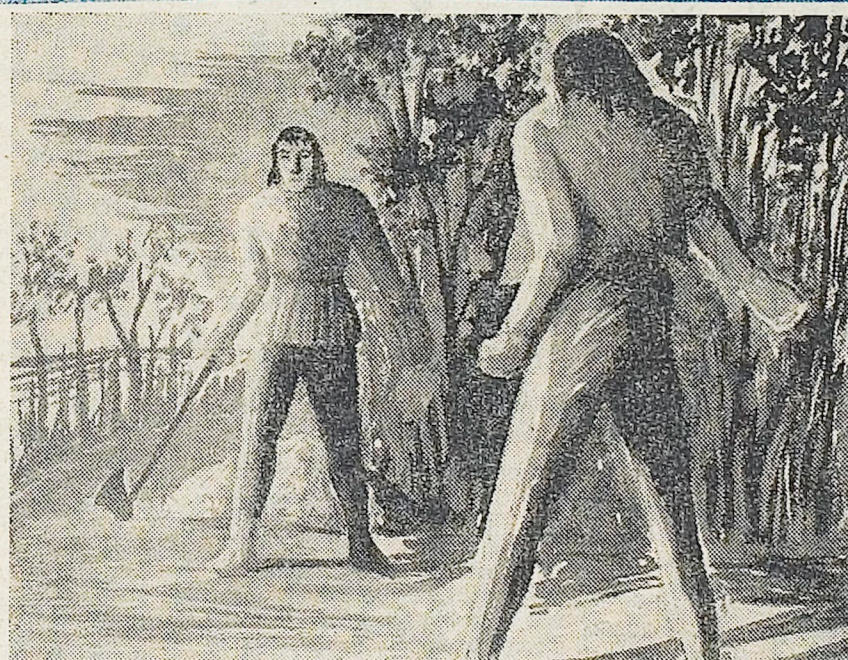
»Vi ste še mladi,« je dejala krčmarica z nespoštljivim pogledom na duhovniško haljo. »Zadnjič sem bila pri svetem Vidu na Gori; tam je stari gospod Jurij to tako lepo povedal, da sem si do pičice zapomnila. Tako je dejal: Človeško telo je hram božji in ni, da bi ga pustil oskruniti od kogarkoli; varovati ga moramo, očiščevati in hraniti za bivališče Gospodovo.«

»Vidiš,« se je obrnil gospod Anton do Toniša, ki je medtem že pospravil obilno kosilo. »Za bivališče Gospodovo,« ga je potepil po ramenu. »Da ne pozabiš: za bivališče Gospodovo in ne v hrano satanovo!«

Toniš se je dvignil, ker se je zbal dveh radovednežev, ki sta vstopila in stala za vrati. Zahvalil se je gospodu, ki mu je poleg tega dal še roko in nekaj urobita. Oduhačal je po klancu in se pričel vzpenjati v hrib.

Pri Koritnici, ki je takrat štela le nekaj hiš, je stal Toniš na razpotju. Ali naj krene na levo pod strme Peči, ki so grozile s temnimi oblaki; ali naj zleze na bukovski prečaz, na katerem je skromen stolpec cerkve svetega Lenarta gledal izra smrek; ali naj gre po dolini ob vodi, ki se je penila med skalami? Da ni bilo treba brodirati Bače, je šel po glavni dolini, prešel Zarakovec, zlezel po dolomitovih skalah v višino in se že kesal, da je krenil v to stran, kjer je bilo stezo lažje zgrešiti kot dobiti in se je dolina bolj zapirala kot odpirala.

Dolina se je nenadoma razširila, nov potok je prihajal od desne. Med obema rokavoma se je vzpenjal nizki grč ob vznožju stočastega hriba, poraslega z gozdom od vrha do tal. Med poraslim stočcem in visokim hribom, ki le kipej iz tal v smeri glavne doline, se je svetlikal gorski prelaz, ki je raztezal roke v objem. Ta je izvalil Toniša, da je prebredel

zavrtelo pred očmi. »Ali sem Daniel v levnjaku,« se je vprašal, »da mi Haba-kuk prinaša jedi na pot?« Ob kolovozu je stalo od viharja okleščeno drevo; le ena veja se je bohotno raztezala Tonišu nad glavo, a raz nje je bingljala s trto privezan hlebec kruha, v katerega je bil zasajen nož; v deblo pa je bila zapichena sekira. Hlebec je bil, po skorji sodeč, iz dobre moke, le krajec je bil odščenen.

»Uroki so obiskali hleve, vabo so nastavili, da se ujame volkodlak ali večša, ki živini sesa mleko in kri,« je pomislil Toniš, pri tem pa je hlebec požiral z očmi in mlaskal z usti.

Toniš je nad senožetmi videl ljudi, ki so stali okrog košatega šipkovega grma in bolščali navzdol, kaj se bo zgodilo.

»Le glejte,« jim je klical Toniš, »čarovnik nisem, urokov ne znam delati, lakotnik pa sem in kdo ve, če ta hlebec ni bil zame spečen. Če urežem kos kruha, bom sit, vražar pa ne, in če vzamem kar cel hlebec, mi še prav pride.« Vzel je sekuro, zamahnil in presekal trto, da mu je hlebec ko zrela hruska padel v naročje. Stisnil ga je pod pazduho in šel dalje po poti.

Ljudje v senožeti so pričeli vikati. Dolg curek se jih je usul proti njemu; nekateri moški so tekli naprej in mahali s palicami. Pri tem so glasno vpili iz svojih hripavih grl.

Toniš je ugriznil v kruh in postal za trenutek, nato se je spustil v beg. Na njivah so se mu noge vdirale v mehko prst, na vrtu je zagazil v koprive, pred kočo je splašena kuretina zletela na streho. Sinil je med grmovje, ki se je redko vlekle do gozda in strme grape.

Mislil je, da je sam. Počeni je, ko je nenadoma zaslišal korake za seboj. Velikan z dolgimi nogami in risastim pogledom je ubiral sled za njim; preskakoval je grmovje, z rokami pa je mahal, kakor da bi klatil oblake. Toniš se ni mogel skriti; da bi ubežal, je bilo prepozno. Postavil se mu je s sekuro v bran.

Velikan, čigar obraz je bil z dolgimi, redkimi kocičinami porastel, je obstal. Začuden se je zazrl v Toniševo zeleno mladost. Obotavljal se je, Toniš pa je zavihtel sekuro, ki je v loku padla na nasprotnika, ga ranila in padla na tla.